

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Pismo iz Beograda

Tisti dan, ko je Štefan Radić stopil kot minister v vlado, je ta vlada bila obsojena na bližnjo smrt. Možu manjka potrpežljivosti. Ne tehta besede in jo zaluča kakor dete kamen.

Tisti, ki so upali, da bo Radić skušal v vladi delovati za izboljšanje gospodarskega stanja, so se kruto varali. Radić je ostal Radić, to je: on živi od nezadovoljstva in iz njega gradi svoje strankarske in državno-pravne zahteve.

Radić je bil v vladi zelo močan in to moč bi bil lahko uporabil za gospodarsko blagostanje prečanskih krajev. Jaz odkrito priznam, da smo mi kljub vsemu nasprotstvu proti Radiću od njega pričakovali, da bo v gospodarskem oziru posebno za kmeta mogel kaj doseči. Kdor zna politično misliti in med vrsticami čitati, ta je tudi videl, da sta kljub vsej borbi Pribičević in vsa naša stranka v tem oziru na poseben način podpirala Radića. Mi smo udarili po radikalih, češ, da v gospodarskem oziru Sloveniji in Hrvatski niso pravični. Povedali smo vsej javnosti, da nismo rezerva, na katero bi se mogli opirati radikali proti Radiću. S tem smo hoteli dati Radiću za gospodarske zahteve večjo moč. Zaradi nas ni bilo treba Radiću popuščati, ampak krepko je lahko zasadil kopje v gospodarske krivice in prav radi bi bili mi priznali vsako zaslugo in še bolj podprli take zahteve.

A kaj je storil Radić? Namesto, da bi položil težišče svojega dela v boj za gospodarsko enakopravnost, kar je baš ob priliki proračuna najbolj mogoče, je začel zopet s plemensko borbo. Šel je v Bosno in povabil muslimane na boj proti Srbom. Šel je v Dubrovnik ter napadel Srbe in Jugoslovenstvo. Mož odstavlja učitelje in ravnatelje, ki mu ne ugajajo. Skratka, on vrti staro lajno hrvatsko-srbske plemenske borbe in osebne politike.

Spričo takega stanja bo radikalom prav lahko znebiti se Radića. Radikali bodo rekli, da branijo plemenski mir in ugled države, če ga bodo pognali iz vlade. In nihče jim ne bo mogel reči, da nimajo prav.

Tako je g. Radić mnogo pokvaril in pokopal. Izgledi za bližnjo bodočnost niso ugodni. Namesto reda nas čakajo nove notranje bitke in prerokujejo se že nove volitve. Nihče bi ne imel ničesar proti temu in zlasti naša stranka pričakuje od volitev pomnožitve svoje moči. Vprašanje pa je, ali bodo prinesle volitve res ozdravljenje. Ozdravljenja ne bo, dokler ljudstvo daje za-

upanje onim, ki so mu dali namesto kruha samo ščuvanje proti Srbom, hujskanje za neko avtonomijo ali za razdelitev države v več držav, in ki mu dopovedujejo, da je vera

v nevarnosti. Kadar bomo pometli s temi ostanki prešlih dob, takrat se bo govorilo samo o dobri upravi, o štedenju, o izenačenju davkov in o gospodarski povzdigi vseh stanov. V tem znamenju moramo delati naprej.

Dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec.

Politični pregled

Politično življenje v Beogradu se je zadnje čase pričelo vrlo živahno razvematati iz dveh razlogov: razprava o proračunu v Narodni skupščini se bolj in bolj stopnjuje, kakor je to običajno; na drugi strani pa napeto razmerje med radikali in Radićem rodi od dne do dne zanimivejša preračevanja političnega položaja. V ponedeljek so beograjski listi prinesli že kar podrobne napovedi, da bo Pašić tekom dne predložil kralju demisijo (odstop) vse vlade in da bodo sledile važne izpremembe. To je

spravilo pokonci voditelja SLS dr. Korošca,

ki že cela leta navzlic neprestanemu drezanju klerikalnih poslancev ni izpregovoril v Narodni skupščini kakih daljših besed, da se je v pričakovanju izprememb v vladi pojavil na govorniškem odru. Njegov nenadni nastop v Narodni skupščini je bil presenetljiv zato, ker je za ponedeljek že bil za klerikalnega govornika določen poslanec Smodej. Še bolj pa je dr. Korošec presenetil tekom svojih izvajanj, ko je izražal očitno ponujanje za vstop v vlado, obenem pa v svojih izpadih zašel tako daleč, da je mestoma domala prišlo do pretepa. Eno je treba ugotoviti: dr. Korošec s svojim govorom ni

niti malo koristil ugledu slovenskega ljudstva.

svojo stranko pa je pri onih, katerim se je hotel prikupiti, še bolj osovražil...

Vesti o odstopu vlade se niso obistinile, toda kriza navzlic temu ni nehala, marveč le še dozoreva. Radikali ne štedijo z ogorčenjem napram Radiću in javno izražajo željo, da je treba

Radića odstraniti iz vlade.

ker je povzročil že dovolj neprilik in postaja neznosen. Najnovejši dokaz za to nudi obsežna protestna izjava jugoslovenskih profesorjev, ki navajajo, da s šolami, učitelji in profesorji že 25 let ni noben prosvetni minister postopal tako brezobzirno kakor Štefan Radić. — V sredo se je Radić iz Zagreba vrnil v Beograd, kjer ga je Pašić pozval k sebi. Razgovor je trajal nad eno uro. Podrobnosti seveda niso znane, vendar pa se z gotovostjo zatrjuje, da je Pašić najresneje in poslednjič zapretil Radiću. Pašić se dnevno posvetuje s svojimi ministri in ožjimi političnimi prijatelji, ker je položaj tudi zanj dovolj težaven. Situacija torej še ni razčiščena, zgoditi pa se to mora v skorajšnjih dneh.

Vedno bolj se poudarja, da Pašić stremi za novimi volitvami, ker pričakuje, da jih bo vodil on sam z radikalno stranko, čim se razbije zveza z Radićem. Poprej pa je vendar treba spraviti proračun pod streho in zato so se zadnje čase začele vedno česče pojavljati vesti, da radikali želijo obnoviti zvezo s samostojnimi demokrati. Zaman je njihov trud! Na velikem zboru SDS, ki se je v nedeljo vršil v Zagrebu ob navzočnosti 5000 poslušalcev, je voditelj SDS

Svetozar Pribičević jasno in odločno povedal,

da samostojni demokrati ne bodo nikoli več vlekli radikalov iz blata. Radikali so se izkazali kot verolomni, ki so razbili Narodni blok. Naj sami posrebajo juho, ki so jo skuhal z Radićem. Samostojni demokrati so v opoziciji pokazali svojo brezprimerno žilavost in delavnost; SDS se je tekom zadnjih mesecev tako utrdila in povečala, da se nima bati niti volitev niti nadaljnje bodočnosti. A radikali so jo s svojim postopanjem tako zavozili, da se jim ponujajo edino le še klerikalci.

V zunanji politiki imamo ta teden beležiti sestanek Male antante v Temišvaru.

kjer so se končno v sredo (10. t. m.) le sestali češkoslovaški, rumunski in naš zunanji minister ter pretresali evropski položaj in stališče napram Madžarski zaradi ponarejanja francoskega denarja. Važno je bilo poročilo češkoslovaškega zunanjega ministra, da je Češkoslovaška prekinila pogajanja s sovjetsko Rusijo zastran redne vpustavitve diplomatskih zvez. Glede madžarske ponarejevalske afeje pa zunanji ministri Male antante niso sklenili ničesar določnega, kakor je vobče bil njihov enodnevni sestanek v Temišvaru le prehodnega pomena ter je nova, temeljitejša konferenca napovedana za prihodnje mesece. Vršila se bo bržčas maja v Beogradu.

Vsa Evropa tekom zadnjih dni s stlnim zanimanjem opazuje

spor med Nemčijo in Italijo.

o katerem smo že zadnjič poročali in ki ima svoje razloge v tem, da Nemci zaradi zatiranja nemške narodne manjšine proglašajo vsesplošni bojkot Italije, da zlasti ne smejo Nemci ničesar kupovati od Italijanov. V rimski zbornici je radi tega imel Mussolini v soboto dolg govor, v katerem je naduto in sramotilno psoval Nemčijo, povelečeval svojo fašistovsko Italijo ter zagrozil, da bo Italija

že znala Nemčiji vračati milo za drago. Njegova nadutost pa je bila hitro osmešena, kajti že takoj v ponedeljek je v berlinskem parlamentu

nemški zunanji minister Stresemann podal samozavesten odgovor

na Mussolinijeve izpade z odkritim poudarkom, da se Nemci ne bodo od bahavih Italijanov nikoli dali ugnati v kozji rog.

Za nas Jugoslovane je v tem dvoboju dvoje poučno: na eni strani je Mussolini brez sramu izpovedal, da fašisti tlačijo in bodo še nadalje tlačili narodne manjšine; na drugi pa je Stresemann napovedal, da mora slej ali prej priti do priključitve Avstrije k Nemčiji. Kakšen je torej nauk za nas? Ne pozabimo ugrabljenih bratov onstran meja, v Primorju in na Koroškem!

DOPISI

ZIBERŠE PRI LOGATCU. V nedeljo 7. t. m. je priredila Zveza kulturnih društev v prijaznih prostorih «pri Korenč» dvoje zanimivih in poučnih predavanj. G. prof. Dolžan nam je opisal grozote velikih potresov in pojasnil njihove vzroke ter proti koncu pripomnil, da potresnim preokrom ne smemo vsega verjeti. G. Cimerman nam je pojasnil najvažnejše davke, pokazal njihove pomanjkljivosti, poudaril davčno preobremenitev Slovenije in dal potrebna navodila, kako naj se vsak posameznik varuje nepravilne odmere davkov. Kljub neugodnemu vremenu je bila udeležba prav dobra in splošna želja je bila, naj se taka poučna in poljudna predavanja še večkrat prirede.

GORNJI LOGATEC. Občni zbori naših lokalnih društev so nam podali zanimivo sliko društvenega gibanja. Orjuna kaže očitno nazadovanje. Vzroke naj poiščejo merodajni činitelji. Sokol napreduje sicer polagoma, a stalno. Letošnji občni zbor se je vršil že v lastnem domu. Ko se bodo vsi člani zavedali, da imajo kot sogospodarji v domu tudi dolžnosti gospodarja, bodo igrinile skrbi za gmotni obstanek društva. Z

domom smo zlezli v dolgove, ki jih bomo mogli poravnati le z združenimi močmi. Naloga stavbnega odseka je, da najde primeren način za sorazmerno razdelitev bremen na vse članstvo. Gasilno društvo je tudi zelo delavno. — Predpustno življenje je v polnem teku. Naši vrlji gasilci so na Svečnico spravili v Sokolski dom vse, kar «leze ino gre». Prosvetni odsek Sokola je v nedeljo gostoval v Hotederšici s prav lepim uspehom. Prihodnjo (pustno) nedeljo bo z maškarako dosežen višek te sezone. Dom bo spremljen v «kraljestvo src». Na pustni torek bo veselica sokolskega tamburaškega zbora, seveda v domu. Za vse prireditve vlada veliko zanimanje tudi v sosednjih društvih.

ZIRI. V nedeljo se je vršil občni zbor krajevne organizacije SDS v Zireh. Na zborovanju sta poročala bivši minister g. dr. Albert Kramer in g. Adolf Ribnikar, ki sta v temperamentnih govorih podala jasno sliko političnega položaja glede na Slovenijo. Orisala sta škodljivo in pogubno politiko klerikalcev, katerim je samo na tem, da bi dobili nadvlado v Sloveniji. Njihova avtonomija je le slepilo za nevedne volilce, ker so isti klerikalci krivi, da se še niso izvršile volilne v oblasti skupščine, ki so v ustavi utemeljene in ki bi imele večjo moč kakor svojočasni deželni zbori. Navzoči pristaši so z navdušenjem vzeli poročila na znanje in soglasno izrekli vodstvu stranke v Ljubljani polno in neomejeno zaupanje. Zahvalili so se tudi ministru n. r. gosp. dr. Žerjavu, ki je izposloval pol milijona dinarjev podpore za pomoč onim, ki so trpeli zaradi katastrofalne poplave leta 1925. Klerikalni poslanci so samo vpili o milijonih, dosegli pa ničesar. Zbor zaupnikov je sprejel in podal vodstvu stranke spomenico, v kateri prosi za nadaljno pomoč in ugodno rešitev nekaterih nad vse težkih in važnih gospodarskih vprašanj. G. dr. Kramer je obljubil, da bo kakor do sedaj tudi v bodoče stranka storila, kar bo v njeni moči, da se rešijo najbolj pereča vprašanja. Zborovalci so se razšli uverjeni, da je edino SDS ona stranka, ki odkrito in dosledno zasleduje politiko iztreznjenja za blagostanje države in državljanov.

JEZICA. Sokolove prireditve so postale priljubljene pri vseh. Zlasti hvalijo obiskovalci njegove animirane družabne prireditve. Zato tudi

ni treba nobene posebne reklame za Sokolovo predpustno zabavo, ki bo gotovo najprijetnejša od vseh v občini. Začela se bo ob 4. uri popoldne v Sokolskem domu s Fridolina Zolne komedijo «Brat Sokol», ki bo obenem prva dramatična prireditev našega Sokola. «Boj na trgu» je lepa pevška točka, ki imenitno opeva vse lepe navade posavskih branjev. «Amerikanska brivnica» bo seveda brila amerikalno, vmes pa bo polno prijetnih kupletov. Do tu se prireditve ne vrši pri pogrnjenih mizah. Po igri pa se takoj nadaljuje zabava z najbolj izbranim sporedom. Pri plesu igrajo domači tamburaši. Dostojne maske dobro došle, morajo pa se pri blagajni legitimirati. Vstopnina: samo k igri: sedeži 6 Din, stojišča 4 Din; samo k zabavi 6 Din ali za cel večer 12 Din. Ples je prost. Zdravo!

SODRAŽICA. V nedeljo 7. t. m. je priredil Sokol v Sodražici zabavni večer pod imenom «čarobna noč». Plesna dvorana je bila lepo okrašena, da je izgledala res čarobno. Igral je društveni tamburaški zbor, ples so pa otvorile krasne maske, kojih je bilo 12. Vsi navzoči smo bili zelo zadovoljni ter bi želeli še več takih prireditev. — V nedeljo 14. t. m. bo priredil prosvetni odsek Sokola dve lepi predpustni igri, in sicer «Snubače», igro s petjem in glasbo, ter burko «V medenih tednih». Začetek ob 7. zvečer v društveni dvorani pri br. Štrbenku, ki nam je dal dvorano zopet na razpolago. Ker bo prireditev res zabavna, se vabi celokupno občinstvo na udeležbo.

DRAGATUS V BELI KRAJINI. Svoj čas so bile belokranjske ceste na dobrem glasu, danes pa je vse tako razorano, da se zgraža svet nad zanikrnostjo. Cestni odbor slabo skrbi za vzdrževanje cest, ker se nikoli pravočasno in dovolj ne posipajo. Čujemo, da ima cestni odbor vedno letne prebitke. Tega pač ne sme biti, ker je denar namenjen za vzdrževanje cest, ne pa, da bi ležal kje brez haska. Radovedni smo res, kje je tista kljuka, ki drži načelnika? Po drugih krajih, kjer so cestni odbori slabo poslovali, so bili kratkomalo odstavljani. Zakaj se to ne zgodi še pri nas?

DOL PRI HRASTNIKU. Pri nas se mnogo govori, da se bo postavil v bližini naše občinske hiše Orlovski dom, katerega že nosijo tukajšnji

Ivan Albrecht:

Zlato srce

Povest.

(Dalje.)

Ker je bil Foltan pozdravil nemško, je tudi Gozdnik odgovarjal v nemščini, tako da sta oba Lendauerja lahko razumela govorjenje.

«Pogreli bi se pa, pogreli,» je hitro prijel za besedo stari Lendauer. «Smo od daleč in že od dveh davi na potu.»

Gozdnik, ki je sedaj razumel, da so ti ljudje prišli s posebnim namenom, dasi ni slutil s kakšnim, je zaklical ženi:

«Hej, mati, prinesi kaj za pod zob! Goste imamo!»

Potem so posedli za mizo, govorili o letini, o davkih, o govedih, konjih in prašičih, o snegu in lesu ter še o nebroj drugih stvarih, dokler se niso nazadnje prigovorili do tega, da je Maks bil še nedavno v Celovcu in da pozna vse te kraje, pa seve tudi Pobrežje. Prisedla sta bila tudi oba Gozdnikova sinova in Janez je takoj spoznal Maksa.

«O, ti,» se je zavzel, «kdo bi si bil mislil, kaj te je pa prineslo k nam?»

«Tako, veš, sem dejal: naj no enkrat grem malo pogledat znanec v spodnje kraje,» je malo v zadregi odvrnil Maks, Janez pa je slutil, kam meri, pa je smehljaje prisedel:

«Ali znank nimaš nič?»

Mesto Maksa se je hitro vtaknil stari vines:

«Fiks, ta je pa dobra! Znancev je povsod dosti! Dekleta so za fanté, ali ne?»

Maks, ki je ves čas obupno strmel proti vratom, kdaj se prikaže Mojca, je hotel nekaj odgovoriti, pa ga je prehitel Foltan:

«Manjka mu žensk! Deset na vsak prst, ali ne, Maks?»

Potem ostalim:

«Ali mladi gospod Lendauer je izbirčen. Kaj pa tudi mislite! Fant tak, da bi mu človek zastoj iskal para; potem pa grunt! Takega grunta ni nikjer v spodnjem kraju. Kamor pogledaš, kjer vprašaš: Čigavo je to?, dobiš vedno isti odgovor: Lendauerjevo. Takemu fantu nikoli ne manjka žensk! Rečem vam pa in še pravim: Srečna tista, ki si jo gospod Maks izbere!»

Gozdnik je mirno in brez zanimanja poslušal nemškega Foltana. Ko je potepuh končal in z zmagoslavnim pogledom iskal priznanja in občudovanja, se je pa oglašil gospodar:

«Res mora titi prava korenina, da si je tebe izbral za besednika!»

Janez se je rahlo nasmehnil, stari Lendauer pa, ki ni razumel bodice v Gozdnikovi besedah, je bil vesel lepe zmage.

«Ali ne, prijatelj Gozdnik, kaj? Takih kot Foltan je malo!»

«E, jaz poznam enega samega,» je odvrnil Gozdnik, «pa še ta ni nič prida!»

Maksu se je jelo svitati. Začel je zardevati in naenkrat mu je bilo vse odveč: oči je sukalo ko božjasten, a roke je prekladal, ko da niso njegove.

«Hm,» je poskušal nazadanje na smešno plat, «Foltan rad govori.»

Gozdnik je prikimal:

«Kakopak! Osel riga, krava muka, koza mekeče — vsak po svoje. Samo tisto pravijo, da ni dobro, če se loti kura peti.»

«Ali res?» se je razveselil stari Lendauer. «Kaj tudi pri vas poznajo to vero? Glej, glej, kako smo si podobni! Pri nas to namreč pomeni smrt!»

Gozdnikov Janez se je namuzal:

«Pa smo res čisto eno!»

Tedaj se je Maks zdrznil ob fantovem pogledu, pa se je vendar še opogumil:

«Ej, no! Včasih mislim, da sva si bila dobra.»

«Zakaj pa ne?» se je nasmehnil Maks.

Vmes je dejal Foltan:

«Fanta oba, da vaju je lahko sam Bog vesel.»

Medtem je modroval Lendauer:

«Grunt mu bom dal.»

«Bo pa vesel, kaj,» se je ognil Gozdnik, a Lendauer spet:

«Ej, sem dejal, kaj bom odlašal. Če pride pametno dekle —»

«Ja, pamet je boljša ko žamet,» je modroval Gozdnik. Lendauer nato:

«In pa zdravje, kaj prijatelj, zdravje!»

Maks je v zadregi poslušal, kako je spet očetu dejal Gozdnik:

«Pri nas celo molimo za ljubo zdravje in pa za pravo pamet —»

prvaki SLS v žepu. G. Napret se je celo izjavil, da bo večji in lepši, kakor je Narodni dom v Hrastniku. K stavbi bo baje največ prispevala tukajšnja Zadruga.

RIMSKE TOPLICE. V nedeljo 14. t. m. bo predavanje Zveze kulturnih društev iz Ljubljane ob pol 9. uri dopoldne v dvorani g. Krevha (Nova pošta) v Rimskih Toplicah. Predaval bo kletarški nadzornik g. Gombač o sadjarstvu in umnem kletarstvu. Ker je predavanje važnega pomena za naše gospodarstvo, je pričakovati obilne udeležbe.

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Kakor se čuje, se bo vršil pri nas še pred Veliko nočjo misijon, katerega bodo vodili celo trije misijonarji. Med tukajšnjimi «dobrotniki» se že sedaj poraja velika skrb za razne darove, kakor za jajca, klobase in podobne zemeljske dobrrote, da bodo imenovani gospodje čimbolj zadovoljni in da bodo laže udrihali po naši «Domovini». Mi naprednjaki se tega ne ustrašimo, temveč bomo trezno zasledovali potek misijona. — Odbor za zgradbo mosta je leseni most čez Savinjo zatvoril in je dovoljen prehod po njem samo pešcem. V zadnjem času se je pojavilo več strank, katere so izrabljale most s težkimi tovornimi vozovi kljub temu, da so se odboru pri zgradbi protivile in prav ničesar prispevale. Ako bi se most izrabljaj kakor do sedaj, bi bil uničen v najkrajšem času. Otvoril se bo šele, ko ga prevzame okrajni zastop definitivno v svojo oskrbo. Na eni izmed zadnjih sej okrajnega zastopa se je sklenilo, da prevzame okrajni zastop most v svojo oskrbo pod pogojem, da prispevajo prizadete občine za eventualna popravila gotove odstotke. Kljub temu, da so vzele prizadete občine sklep okrajnega zastopa z zadovoljstvom na znanje in o tem tudi odgovorile, ni storil okrajni zastop še do danes ničesar. Upamo, da bo gerent g. dr. Roš po večkratnih intervencijah zadevo kmalu uredil.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. V zadnji številki «Slovenskega gospodarja» se pritožuje dopisnik glede nekakega koruznega zakona v občini Sveti Krištof. Istina je, da je g. Kozmus po posredovanju g. dekana prinesel na dnevni red zadevo, katera pa kljub večini odbornikov SLS ni prišla stvarno v pretres, še manj do glasovanja. Priporočamo dopisniku, naj obrne pažnjo v sosednje

občine. Mogoče bo našel še kaj hujšega. Toliko za enkrat.

HUDA JAMA PRI LAŠKEM. V nedeljo dne 14. t. m. se bo vršil ustanovni občni zbor Javne ljudske knjižnice v Hudi jami ob 3. uri popoldne v posebni sobi g. Drakslerja. Članov je že do sedaj pristopilo 42, kar znači, da bo knjižnica lepo uspevala. Lepe, nove, trdo vezane knjige so že došle od Zveze kulturnih društev v Ljubljani. Zanje vlada med člani veliko zanimanje. Knjige se bodo začele izdajati takoj po občnem zboru.

GORNJA REČICA PRI LAŠKEM. Naša občinska cesta od Kaludra do Nemca je pod vsako kritiko. Ako se v najkrajšem času ne popravi, bo prevoz po nji nemogoč, ker se že sedaj vgrezajo vozovi v blato do osi. Cestnemu odboru občine Sv. Krištof priporočamo, da cesto nemudoma pregleda in ukrene vse potrebno pri raznih lesnih trgovcih, ki vsak dan izrabljajo cesto s prevažanjem lesa. Kakor smo informirani, so imenovani pripravljani prispevati k popravilu ceste, vendar se ne marajo ponujati nekaterim gospodom iz cestnega odbora, ki so oddaljeni do 2 uri pešhoda iz Rečice. Občani nimamo prav ničesar od cestnega odbora, če se nahaja samo na papirju.

TINSKO. Pri nas ima izmed vsega časopišja največje število naročnikov «Domovina». Ta koristni in zabavni list ima že skoro vsaka zavedna hiša. Oglašajo se še novi naročniki. Nekemu klerikalnemu agitatorju, ki nesramno hujska naše ljudi proti «Domovini», češ, pustite jo in jaz plačam za celo leto «Slovenca», nihče noče iti na lim. Njegova vroča klerikalna kri se mu bo že ohladila in mi mu bomo zagodli, da se bo naposled še sam naročil na «Domovino» in «Jutro». O tem smo uverjeni.

ŠMARTNO OB PAKI. Dragi čitatelj, draga čitateljica! Ako bočeš zvedeti, kaj je na svetu najlepšega, si pritrčaj samo četrt litra vina ter pošlji 2-50 Din v zaprti kuverti na podpisani odbor do 1. marca 1926. Odgovore dobite do konca marca 1926. Poleg odgovora boste pa dobili tudi nekaj, kar Vas bo razveselilo. Torej samo 2-50 Din zadostuje. Ta znesek se obrne za spomenik padlim vojakom svetovne vojne. — Odbor za spomenik v vojni padlim vojakom Šmartno ob Paki, p. Rečica ob Paki.

GORNJA POLSKAVA. Gornja Poljskava bi skoro prišla ob važen zgodovinski objekt, ki nemalo povzdiguje njeno lepoto ter jo uvršča med lepe kraje na vznožju jugovzhodnega zelenega Pohorja. Vnele so se namreč saje v dimniku gornjepoljskavske graščine. Ker je poslopje staro in na vseh koncih in krajih potrebno popravila, so iskre iz dimnika našle kmalu primerno netivo na podstrešju in tudi v sobanah. Potrebno je bilo mnogo truda; najbolj sta se pri tem žrtvovala soseda gg. Anton Lah in Josip Kac, da se je ogenj kolikor toliko omejil. Na pomoč poklicano gasilno društvo iz Sp. Polskave je v polni meri storilo svojo dolžnost.

SREDIŠČE OB DRAVI. Svoje poročilo o občnem zboru krajevne organizacije SDS v Središču, katero smo prinesli v svoji zadnji številki, moramo dopolniti v toliko, da je v odbor krajevne organizacije ponovno izvoljen tudi naš stari, preskušeni in zvesti pristaš ter zaupnik g. Franjo Hlebec, posestnik v Središču, čigar ime je v prvotnem poročilu izostalo pomotoma, kar nam bo g. Hlebec gotovo oprostil.

ZIBIKA. V naši fari imamo sedaj več naprednega časopišja kakor klerikalnega. Klerikalni agitatorji se trudijo na vse načine, da bi razširili svoje časopisje, a jim ne uspe. Ljubi klerikalni strahovalci, časi so minili, da bi vam ljudstvo vse slepo verjelo. Ljudje so začeli misliti s svojo glavo in imajo oči odprte, da spoznajo, kaj je pravo ter boljše in kaj je slabo. Najhujšemu agitatorju za klerikalne liste Založnikovemu Jožetu priporočamo, naj agitiranje rajši pusti. Za enkrat pika!

SREDIŠČE OB DRAVI. (Drobne novice.) Osemdesetletnico svojega rojstva je praznoval v nedeljo 31. januarja v krogu svoje rodbine g. Matija Kanič, posestnik in tržan v Središču ob Dravi. Jubilanč, eden izmed redkih, ki jih je še ostalo pri življenju od stare središke napredne garde, je kremenit značaj in zaveden naprednjak, ki je vzgojil svojo številno obitelj v narodnem duhu. Kot dolgoletni občinski odbornik je zaslužno deloval celo vrsto let v središki občini. Kljub svoji visoki starosti je še vedno čil ter zdrav in mi s svoje strani mu želimo, naj mu bo v zdravju ter zadovoljstvu še dolga in solčna jesen življenja. — Mariborskega manifestacij-

Od strani je pogledoval Foltana, kdaj izreče tisto besedo, ki bo razrešila to zoperno vozlanje, toda potepuh je bolj in bolj molčal in samo pridno segal po jedi in pijači.

Čez nekoliko časa je prišla mati Gozdnica, prijazna ženica, ki pa ni nič kaj posebno ljubeznivo pozdravila gostov.

Stari Lendauer ji je molil roko v pozdrav, toda Gozdnica se je ni dotaknila.

«No,» je dejal nazadnje prišlec, «ali imate še kaj cvetočega pri hiši?»

Gozdnica se je nasmehnila in poredna zlobnost se ji je zaiskrila v očeh, ko je odvrnila:

«Smo tako bolj zapuščeni v naših krajih, zapuščeni. Veste, na zimo pri nas še koprive ne cveto.»

Domači so se zasmejali, Foltan pa, ki je tudi razumel jedkost gospodinjininega odgovora, je hotel pomagati svojima varovancema.

«Pa ste vščeneči, mati, danes, kaj?» se je smehljaj, da je bil gubasti obraz kakor v mrežo zavil.

«Samo malo gosposka sem hotela biti med gosposkimi ljudmi,» se je odrezala Gozdnica. «Pa vidim, da se mi še niti to ne posreči, ko sem kmetica.»

Maks Lendauer je sedel ko kup nesreče. Začuden je ogledoval odločno mater Gozdnico in pretehtaval v mislih, kako blagor mora biti človeku, ki sme tako žensko imenovati svojo ženo.

«Kaj bi z gospodo,» se je dramil in hotel vprašati po Mojci, pa ga je prehitel Foltan:

«Kam ste pa hčer skrili danes, mati?»

«Bob seje,» se je zasmejal Janez, a Foltan, ki mu je bilo medtem vino ugladilo jezik, ga je počuegetal:

«Jaz sem pa mislil, da celo pleve mlati —»

«Potem pa nam ne bi ostalo nič,» je pomagal hitro sinu Gozdnik s tisto svojo čudovito mirnostjo, ki je vsem krotila besedo.

Neprijetnemu razgovoru je sledilo mučno molčanje. Stari Lendauer je mežikal in se mučil na vse kriplje, da bi se kazal zadovoljnega in kar le mogoče pametnega. Maks je zdaj z levo zdaj z desno gladil in sukaj mah pod nosom, Foltan pa je bobnal s prsti po mizi in premišljeval, kako bi se skobacal iz zagate. Preklinjal je v mislih Lolo, ki ni znala izglediti poti tako, kakor bi bilo treba, pa Gozdnika in Mojco in Lendauerja in ves svet.

Janez, ki je bil medtem smuknil iz sobe, je piskal sestro. Ždela je v svoji kamrici in jokala.

«Hej, dekle, ali ne veš, da imaš snubičce?» Mojca ga je pogledala skozi solze in takoj spet skrila obraz.

«Beži, beži, kaj boš jokala,» se je zresnil brat. «Manjka ti fantov!»

Dekle je odkimalo.

«No, vidiš, pametna bodi in vesela, dokler ti še take rožice cveto,» je pol v smehu govoril Janez, a Mojca zdaj brez solz:

«O, saj sem, ne veš, kako sem vesela, ker vem, da mora tudi zame priti ura, ko mi prizgete svečo in daste v roke križ —»

«Mojca, ali se ti blede?» se je zdrznil Janez, dekle pa je planilo k njemu in se ga z obema rokama oklenilo okrog vratu.

(Dalje prihodnjč.)

Iz šentvidskega okoliša

(Stare šaljive dogodbe. Piše Anton Stražar.)

(Dalje.)

O pokojnem brdskem župniku Janezu Burgerju.

Na farnem brdskem pokopališču počiva župnik Janez Burger. Pokojnik je bil rojen l. 1800., umrl pa l. 1878. Kmalu bo torej preteklo petdeset let, odkar je umrl, pa naši šentjani vedo še vedno dosti povedati o njem.

Župnik Burger je bil v življenju zelo skop človek. Kljub dobrim dohodkom je živel zelo skromno, samo da bi čim več denarja spravil skupaj.

V pozimskem času sta se nad župnikom posebno jezila hlapec in dekla. Kadar je namreč sneg zapadel, ju ni fajmošter pustil niti ene ure sedeti brez dela. Morala sta v takem času zbirati fižol. Čim sta bila gotova s tem delom, jima je župnik znova zmešal fižol in delo se je začelo od kraja.

Prigodilo se je, da je v bližnjem brdskem gradu umrl sodnijski sluga Cizelj. Župnik je z vso skrbjo vprašal sodnika Kersnika (očeta pokojnega pisatelja Janka Kersnika), kdo bo plačal pogreb za umrlega, kajti župniku je bilo znano, da je bil umrl sluga brez denarja. Sodnik Kersnik je odgovoril:

«Veste, gospod župnik, jaz sem Cizljo kupil krsto in moji hlapec ga bodo prinesli k cerkvi, vi pa ga pokopljite ali pa obesite v dimnik!»

Dobro so si naši ljudje zapomnili tudi pridige župnika Burgerja. Skoro vsako pridigo je zaključil: «Šentjani, kor plačajte, ki ga imate še

skega zbora naše stranke 31. januarja t. l. se je udeležilo iz Središča in okolice 84 naših zavednih pristašev, da vidijo in čujejo enkrat svojega voditelja o Pribičevića. Govor g. Svetozarja Pribičevića je napravil tudi na naše udeležnike mogočen vtis. Še bolj utrjeni v samozavesti in navdušenosti smo se vračali domov ter v četverstopnih korakih z godbo na čelu od kolodvora v trg. Prekipevalo nam navdušenju smo dali duška z gromovitim vzklikanjem Pribičeviću, dr. Žerjavu, dr. Pivku in Novaku. To je bila manifestacija, ki je Središče še ni videlo.

ŠMARJE PRI JELŠAH. (Iz popotne torbe.) Marsikje v našem okraju čujem glas naročnikov «Domovine», da bi se še marsikje dali dobiti novi naročniki, če bi bilo več dopisov iz naših krajev. Res je tako. Ali uredništvo ne more dopisov objavljati, če jih ne pošiljamo. Kdor misli, da ne more dopisov pravilno spisati, naj novice (poroke, pogrebe, nezgode, razne gospodarske neprilike, prireditve itd.) pošilja na tajništvo srezke organizacije SDS Šmarje pri Jelšah. Tukaj se bodo dopisi toliko obdelali, da jih bo uredništvo objavilo. Pišite pa vedno le resnico in ne preveč osebnega napadanja.

PODČETRTEK. Po dvoletni neprestani borbi smo vendar dosegli, da bomo imeli z nova sejma. Prvi bo 1. julija, drugi pa 1. oktobra. Največ zaslug pri tem, da se je naša prošnja končno rešila, imata tukajšnja krajevna organizacija SDS in oblastna organizacija.

SV. PETER POD SV. GORAMI. Tukaj je bilo do zdaj oklicanih 18 parov. Vsem, ki stopijo v zakonsko življenje, želimo obilo sreče. — Tukaj so vinogradniki pridelali lansko leto lepo množino vinske kapljice. Le žal, da se sedaj kupci ne oglašajo. Pomanjkanje denarja je veliko. Davčni vijak vedno huje deluje, draginja ne poneha pri tistih predmetih, ki jih vsak človek potrebuje. Kar pa ima kmet prodati, nima nobene cene. Če so padle in še vedno padajo cene našim pridelkom, ja pač zahteva naša opravičena, da padejo tudi industrijskim izdelkom za toliko kakor naši pridelki. V prvi vrsti bi morala začeti država. Kam pa nas sedanja vlada hoče spraviti, če bo vedno šlo tako naprej? Ali želijo, da nas spravi na kant in ob posestva? Naši klerikalni

poslanci z g. Pucljem vred se pa ne ganejo za svoje volilce. Tudi za vas pride ura obračuna.

SV. PETER V SAVINJSKI DOLINI. Bližajo se velikonočni prazniki, ko si bodo mnogi preskrbeli za praznike obuvalo. V svetovni klavnici sem moral žrtvovati svoj najdražji zaklad — zdravje. Pustil sem v vojski nogo meseno, dobil sem v Jugoslaviji nogo leseno. Kot 80odstotni vojni invalid ne dobivam pokojnine. Sedem let se je tuhtal invalidski zakon in končno je zagledal beli dan, toda meni ni pomagal nič. Vsak se nas brani. Kot revež vseh revežev se vljudno obračam na vsa čuteča srca, da mi pomagajo preživljati se s tem, da mi dajo kakšno delo moje obrti. — Alojzij Lorenčič, 80odstotni vojni invalid, čevljar, Sv. Peter 17, Savinjska dolina.

SV. KRIZ NAD MARIBOROM. Dne 2. t. m. se je poročil zavedni koroški Slovenec g. Ivo Leitgeb, starešina tukajšnjega oddelka finančne kontrole, z gđ. Maliko Cilenškovo, posestniško hčerko iz Vrtič pri Zg. Sv. Kungoti. Ob tej priliki se je nabralo med svati 150 dinarjev za koroški tiskovni sklad. Mlademu paru, kremenitemu po značaju, vztrajnemu pri delu za narodno stvar, iskreno čestitamo.

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Tudi pri nas imamo čisto dosti novic, le žal, da jih ne utegnemo vedno sporočiti bralcem in bralkam «Domovine». V tukajšnjih vaseh imamo nekaj ženic, ki na vse grlo kriče proti «Domovini». Če je kdo naročen na «Domovino», ga že smatrajo za nejevernika. Neki prijatelj Vašega lista je naročil nekaterim «Domovino», kar je bilo nekaj posebno hudega za nje, kajti mislili so, da pridejo takoj vsi v pekel, če preberejo naš priljubljeni list. Končno pa je pri posameznikih radovednost vendarle zmagala, da so jo prebrali. Tako so jo prebirali nadalje in sedaj se jim je tako priljubila, da je ne bodo mogli več pogrešati, kajti samo «Domovina» je edini časnik, ki nam nudi največ zabavnega in poučnega štiva, o čemer se vedno bolj prepričujejo tudi nasprotniki. — Še nekaj moram povedati. Pri nas menda nekatere ženske dobe premalo odpustkov, zato je jih te reve morajo poiskati kje dalje. Posebno ena ženica mora šestokrat «nogati» tja daleč v Verzej po te ljube odpustke. Ko pa pride dobro obdarjena z njimi

domov, potem pa kar beži k sosedi pripovedovati ji svojo srečo in poizvedevati dnevne novice za svojo brzozjavno pošto. Soseda pa ji pravi: «Jasn že dosti novic nabrala, pasn že komaj čakala nate, ka bi prišla!» Tako se začneta pogovarjati ter ugovarjati vse ljudi, kolikor jih poznata. Za vsakogar si znata nekaj izmisliti, kar pa sicer «svetnicam» ne pristojata, ker Kristus ni učil tega, da bi premožnejši morali zaničevati ubožnejše. Ko se o vsem važnem pomenita, dirja ta devojka od hiše do hiše ter razglašča vsemogoče novice bolj naglo kakor brčzični brzozjav. Ker že bje poznata ura, moram napraviti piko. Saj bo menda dovolj ali pa še celo preveč za enkrat. Mogoče kaj več prihodnjč. F. Č.

SLADKI VRH OB MURI. Dovolite tudi nam, gospod urednik, da se enkrat oglasimo v priljubljeni «Domovini». Dne 13. januarja smo imeli občni zbor naše organizacije Samostojne strokovne delavske Unije. Zborovanje je bilo dobro obiskano. V odbor so bili izvoljeni: za predsednika Janez Divjak II., za podpredsednika Peter Rebernik, za tajnika Rudolf Poharec, za blagajnika Janez Polanec, za odbornike Janez Kaučič, Janez Štifter, Franc Černič in Marija Fras. V nadzorstvo pa Konrad Rumpler in Dominik Drajzibner. «Domovino» prav z veseljem čitamo. Smo že čitali pri nas raznovrstne slovenske časopise, ali ni bil nobeden tako všeč, kakor je «Domovina». Res je: Le «Domovina» je za nas. Drugič več.

Nima pomena.

Možek: «Ali ne boš oblekla one globoko izrezane obleke?»

Zenka: «Nima pomena. Grem samo v žensko družbo.»

Ni izključeno.

Bogat trgovec si je zgradil vilo. K slovesnosti otvoritve nove hiše je povabil tudi svojega prijatelja državnega pravdnika, ki je prispel z ženo in sinčkom.

Trgovec (proti sinčku): No, povej mi, dečko, ali bi ti tudi rad stanoval v tako lepi hiši?»

Sinček: «Veste to še ni popolnoma izključeno. Moj oče je rekel, da bo vašo vilo kupil mogoče iz konkurzne mase.»

sedaj na dolgu! Praprečani, orglje plačajte; jih še tudi niste! Rafolčani, zvonik popravite, drugače se vam bo podrli! Ja, saj pravim: «Brd' je trd', Brd' je trd'! Amen!» (Šentjani, Rafolčani in Praprečani spadajo namreč pod brdsko faro.)

Ko je župnik Burger umrl in še ležal na mrtvaškem odru, se je nekaj Rafolčanov spravilo na njegovo imetje. Tako je neki mož ukradel kar cel voz in na njega naložil raznovrstnega blaga. Pa imel je mož smolo, kajti lukovski orožniki so ga zalotili, še preden je bil doma, pa je moral vse skupaj tirati nazaj. Seveda vseh niso orožniki zasledili, osobito tistih ne, ki so kradli denar, ki se je nahajal baje po vseh kotih v farovžu kar v loncih.

Še preden so župnika zagreblji, je bilo že dosti teh ljudi v brdski ječi. Vsakdo, ki so ga zalotili, je od jeze izdajal še druge.

Prevojski loterist Krpar.

Prejšnje čase so naši ljudje na kmetih radi stavili v loterijo. Tak strasten loterist je bil tudi Krpar na Prevojah; možak ni zamudil niti enega tedna, da bi ne stavil v loterijo. Krpar bi si bil pač rad zboljšal svoje borno življenje, kajti s popravljanjem starih dežnikov in vezanjem loncev si ni zaslužil dosti.

Sleherno sredo je ob cesti pričakoval možiček lukovškega postiljona, da mu je izročil svoje številke, katere je iztuhtal iz raznih sanj in pa iz slovečih sanjskih bukev. Vendar pa se Krparju ni posrečilo, da bi pogodil toliko zaželjeno terno; le kakšna amba ga je sem in tja doletela.

Po dolgem času pa je bil Krpar vendar toliko prečen, da je zadel terno. Do te sreče je prišlo na naslednji način:

Vodja prevojskih fantov, Korantov Martin (brat pripovedovalca teh zgodb), je izvedel naslednje:

Neko kvatno sredo ponoči je vodil Martin svoje tovariše h Krparjevi hišici; bilo je ob enajstih, ko je potkal na možovo okno. Navihane spreminil svoj glas in govoril kakor ženska. Preplašeni Krpar se je oglašil in vprašal, kaj mu kdo hoče. Pa je začel govoriti Martin: «Sam angel sem iz svetih nebes in prišel sem ti povedati prave loterijske številke, katere stavi, pa boš gotovo zadel terno! Najbolje je sedaj, če mi daš papir skozi okno, da ti te številke nanj napišem.»

Toda bojazljivi Krpar si ni upal odpreti okna, ampak je prosil, naj mu številke napiše kar zunaj na vežna vrata.

Razumljivo je, da je Krpar težko čakal dneva, ali ima loterijske številke v resnici napisane na vratih ali ne. Številke 19, 27 in 90 so bile res napisane, in sicer z rdečim svinčnikom. Možiček, ves razveseljen, je hitro prepisal številke na majhen listič, nato pa šel čakati lokovškega postiljona, da mu jih odda.

Iste čase še ni bilo sedanje tako zvane kamniške železnice, zato je ves poštni in drugi promet opravljala lukovška pošta, ki je vozila s konji iz Ljubljane skozi Lukovico in dalje po Črnem grabnu do Trojan. Postiljoni so imeli takrat dobre čase, kajti poleg svoje službe so opravljali ljudem tudi razna naročila. Največ pa so zaslužili baš od loteristov, ki jih je bilo takrat vse polno. V sredah so oddajali številke, ob nedeljah pa prejemale «reškunde» zadetih števil. Seveda, kdor je bil tako srečen, da je pogodil

kak dobitok, je dal postiljonu še posebno napitnino.

Isto nedeljo je Krpar čakal postiljona že več ko pol ure pred določenim časom. Sree mu je burno tolklo, ko je zaslišal njegov rog, s katerim je vselej naznanjal svoj prihod.

S tresočo roko je vzel iz postiljonovih rok «reškund», in glej, iz Martinove šale se je zgodila resnica: Krpar je zadel terno.

Od prevelikega razburjenja ni ubogi Krpar vedel, kdaj je prišel domov. Legel je na posteljo in kar brezmiselno nekaj časa gledal v leseni strop. Prav zelo, zelo mu je bilo hudo, ker ni stavil na številke več kakor samo borih deset krajcarjev; za te denarje je potegnil komaj okrog tri sto goldinarjev. Ko bi bil stavil vsaj dvajset krajcarjev, bi dobil celih sedem sto goldinarjev.

Ubogi Krpar je bil to nedeljo tako zmeden, da ves dan ni ničesar jedel, pa tudi nič govoril s svojo ženo. Seveda je svoji boljši polovici najstrožje prepovedal, komu kaj povedati o sreči.

Toda kljub temu so prevojski fantje zvedeli, da je Krpar zadel terno. Korantov Martin je šel do Krparja in mu povedal vse, kako je prišel do številke. Pa možiček ni hotel tega verjeti, ampak je le trdil, da mu je sam angel iz nebes povedal in zapisal te številke. Prav ničesar ni hotel slišati možak o tem, da bi za to uslugo kaj dal fantom za pijačo. Z veliko nevoljo mu je Martin zagrozil: «Veste, ker ste takšni, vam tudi ta denar ne bo zalegel ničesar!»

To prerokovanje Martinovo se je tudi izpolnilo. Krparja se je polastila lakomnost po še

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

RAHLJANJE SPODNJE ZEMLJE.

V obdelovanju zemlje nismo do sedaj veliko napredovali. Zamenjali smo pač že močno naše stare lesene pluge z železnimi, toda dosti dalje nismo prišli. O kakem globokem obdelovanju zemlje pri nas vobče ni govora. Krive so temu deloma naše kamenite in plitve lege, deloma naše maloposestniške razmere. Zaradi obdelovanja samega nismo dosegli tedaj nobenih posebnih uspehov. Kar smo z boljšim orodjem dosegli, to se tiče edinole bolj uspešnega in lažjega dela. Na rodovitosti sami pa zemlja ni pridobila.

Pri nas obdelujemo zemljo le za spreti in za silo. Kriva je temu deloma tudi dvojna setev, ki jo imamo s strniščnimi sadeži. Za ponovno obdelovanje ostaja namreč premalo časa. Kar bi pa pri nas saj v ugodnih legah lahko storili, je to, da bi zemljo bolj globoko obdelovali. Kjer imamo tenko zemljo ali pa kamenito zemljo, tam seveda ne more biti govora o tem. Kjer je pa zemlja debela, tam bi se dalo z najboljšim uspehom poglobiti njeno živo plast. S takim obdelovanjem so dosegli po drugih deželah že krasne uspehe. Bogati pridelki po teh krajih niso le posledica dobrega gnojenja, ampak tudi bolj globokega obdelovanja. Ni treba, da zemljo globoko obračamo, ampak zadostuje, da njeno spodnjo plast rahljamo. V tako zrahljani zemlji se korenine vse bolj krepko razvijajo in naravno je, da nam tudi rastline vrh zemlje vsled tega bolj močno obrodijo.

Za naše maloposestvo je važno, da skušamo z globokejšim rahljanjem zemlje dvigniti njeno rodovitost. To dosežemo na ta način, da gremo za navadnim plugom po isti brazdi še s plugom, ki nima nobene deske, ampak samo lemež, ki rije pod brazdo in rahlja spodnjo plast zemlje. Na ta način se spodnja plast oživi, oplodi in postane bolj rodovitna. Danes se dobe tudi že taki plugi, ki imajo zadel za desko še en lemež, ki seže bolj globoko v zemljo kakor prednji lemež. S takim plugom režemo navadno brazdo,

večjem denarju; zatorej je stavil po goldinarju in še več. Tako je tekom enega leta izmetal vse te denarje nazaj, ne da bi še kaj zadel.

Prevojski fantje so si dobro zapomnili Krparja in mu neko soboto napravili naslednjo šalo:

Prav truden se je možiček vračal s svojim koškom že pozno zvečer proti domu. Popravljaj je namreč ves teden v Črnem grabnu stare dežnike in vezal lonce. V Št. Vidu so se mu ti fantje pridružili in šli z njim. Zdad pa zdad mu je kateri izmed fantov spustil kak kamen v koš. Krpar je seveda čedalje teže nosil svoj košek in zdihoval: «E-ja, fantje, kaj se vam mara, vi ste mladi, lahko hodite. Jaz pa ubogi siromak že komaj noge prestavim. Danes pa še sam ne vem, kaj mi je; čedalje teži je moj košek.»

Kakor običajno ga je tudi tisti večer čakala njegova žena z večerjo in šla gledat v njegov košek, kaj ji je kaj dobrega prinesel.

«Ti dedec ti neumni, ali si že ob vso pamet ali kaj? Le poglej, poln košek imaš cestnega kamenja. Bog ti pomagaj!»

To je Krpar klel in se togotil. Zjasnilo se mu je takoj v glavi, kdo mu je to napravil.

Šele z dobro mlečno kavo, ki jo je mož cenil nad vse, ga je žena malo potolažila.

Navihani fantje so seveda vse to naskrivaj opazovali skozi okno in se kar na ves glas smejali.

Da so moža še bolj razdražili, so kar na njegovem vrtu zapeli pesem, ki se konča:

Kam pa to pride,
kam da to gre?

razen tega pa zrahljamo še spodaj ležečo plast. Tak lemež se da tudi pri našem navadnem plugu pritrčiti in sicer zadaj na kozolcu. Seveda je treba za tako delo bolj močne živine.

Skrben poljedelec bo danes vse storil, da pride do boljših pridelkov. Po zgledu drugih dežel si moramo tudi pri nas pomagati, da bo zemlja več rodila. To bodemo po ugodnih legah dosegli tudi s pomočjo globokejšega obdelovanja!

KAKO PRIDEMO S POMOČJO MOLZE DO VEČJE MLEČNOSTI.

Na molži je veliko ležeče, kako se mlečnost obrača. Vsi vemo, da se s slabo in površno molžo mlečnost močno kvari. Marsikatera krava se je že spridila, če je prišla slabi dekli v roke. Ravno tako je pa tudi resnica, da se z dobro molžo ugodno vpliva na večjo delavnost in na boljši razvoj vimena. Da se vime z dobro molžo bolj razvija, o tem se je lahko že eden in drug prepričal, če je opazil pri kravi, da je desna plat vimena bolj razvita kakor leva, kar je nastalo na ta način, da se je desna plat vimena pri molži bolj obdelovala kakor leva plat, ki leži od rok. Saj je znano, da se tisti deli telesa, ki bolj delujejo, navadno tudi bolj razvijajo.

Z dobro molžo je začeti seveda takoj pri privesnicah in jo je dosledno naprej izvajati. Glavna stvar je, da vime dobro obdelujemo med molžo in da molzemo vselej do čistega, t. j. do zadnje kaplje. Molsti moramo kajpada pravilno in redno ob določenem času. Po dosedanjih izkušnjah je najbolje, da molzemo menjaje najprej na prednjih dveh seskih in potem na zadnjih dveh. Ta način molže se najbolj priporoča. Molža s celo roko je najbolj pravilna; s tako molžo najbolj posnemamo sesanje teleta. Najslabša je molža z natezovanjem sescev s pomočjo palca in kazalca, kakor je pri nas navada. Ves čas molže je z živalmi prijazno ravnati, da se mirno vdajo in prepuste temu opravilu. Umito in obrisano vime pripravimo za molžo s tem, da podrsamo najprej z roko po vimenu in seskih, da se vime razdraži in seski napno, kar je znak, da je mleko priteklo v seska. Na to prične glavna molža, ki mora biti krepka, toda ne surova. Mleko mora zdržema teči v močnih curkih.

Staro šentvidsko deklé Jernačeva Helena.

Ne samo možaki, nego tudi ženske dočakaajo v našem Št. Vidu visoko starost. Posebno zanimiva oseba je Jernačeva Helena. Zatorej je tudi ne smem prezreti v tem spisu.

Helena je v svojih mladih letih hodila v daljnji Trst kar peš. Morete si misliti, da je iz Št. Vida v Trst celih 18 ur hoda. Helena še sedaj na svoja stara leta vsakomur rada pove, da ji je bilo v Trst iti ravno tako, kakor sedaj, ko je že nad 90 let stara, v bližnji Dob, ki je komaj dobre pol ure od Št. Vida.

V daljnje tržaško mesto so pred 70 ali 80 leti hodile naše ženske po otroke od nezakonskih mater, imenovane «špetavarje». Za izrejo teh otrok je država plačevala po pet goldinarjev mesečno. Primerilo se je tudi, da je katera teh nezakonskih mater, ki je bila v kakšni boljši službi in dobrega srca, še sama kaj posebej določila. Za denar je bilo tiste čase hudo, zatorej so se naši ljudje posluževali te ugodne prilike. Marsikdo pa je tudi zato vzel rad «tržaškega otroka», ker ni imel svojih.

Pa tudi jajca in kokoši so naše ženske spravljale v daljnje tržaško mesto. Helena je hodila ponavadi tja v družbi že sedaj umrle Lukmanove France iz Vrbe.

Helena kot vsi naši domačini so se v Trstu ustavljali pri znanem gostilničarju Kvasu, ki je bil doma iz Škocjana, sosednje podružnice od Št. Vida, spadajoče pod dobsko faro. K temu Kvasu so hodili le bolj preprosti ljudje, ker je Kvas za male denarje dal dosti bolj preprostih jedil. Zato je tudi imel vedno polno gostilno. Nič si niso njegovi gostje jemali kaj dosti k sreči, če

Pomnil je, da se največ mleka napravi v vimenu ravno med molžo, ko je vime najbolj razigrano in najbolj delovno. Dokaz temu, da se večkrat iz primeroma malega vimena nateče toliko mleka, da ga je več kakor je vimena. Z molžo ne izpraznimo samo mleka ki se je nabralo v vimenu od ene molže do druge, ampak vplivamo tudi na pospešeno tvorbo novega mleka, ki se med molžo napravlja. Ko je glavna molža gotova, se mora vime še nadalje obdelovati, dokler ni do zadnje kaplje izpraznjeno.

S tako molžo, ki jo redno in dosledno in vseskozi vestno opravljamo, se mlečnost pospešuje od rodu do rodu. Vime postane bolj delavno in bolj sposobno za proizvajanje mleka. Manjkati pa ne sme tudi drugih pogojev, ki se tičejo zlasti tečne krme in dobre strežbe.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na novosadski blagovni borzi se je zadnje dni prodajala na debelo: pšenica po 290 do 300 Din, turščica po 150 do 170 Din, moka «O» po 480 do 485 Din. V Ameriki so cene žita zadnje dni malo nazadovale.

GOVEJA ŽIVINA IN SVINJE. Cene so še vedno zelo slabe. Na zagrebškem sejmu so se trgovali za kilogram žive teže: voli, prvovrstni po 9-50 do 10-50 Din, drugovrstni 8 do 9 Din, tretjevrstni 7 do 7-50 Din, krave, prvovrstne 7 do 8 Din, drugovrstne 5 do 6 Din, tretjevrstne 3 do 4 Din, junci prvovrstni 10 do 11 Din, drugovrstni 8 do 9 Din, teleta 7 do 11 Din, svinje, hrvatske, mesne 11-50 do 13 Din, pitane 13 do 14 Din (zaklane 14-50 do 15-50 Din).

KRMA. Na mariborskem trgu so bile naslednje cene: seno 75 do 87-50 Din, otava 80 Din, slama 50 do 55 Din za 100 kg.

KURJAVA se je prodajala na mariborskem trgu: trda drva po 150 do 180 Din, mehka po 105 do 120 Din za kubični meter, premog, trboveljski po 44 do 48 Din, velenjski po 26 do 28 Din za 100 kg.

ni bile baš dosti snage. Tako na primer je imel Kvas kuhanega vedno velik lonec fižola, kate-rega so njegovi gostje jedli mrzlega s čebulo, kisom in oljem. Običajno je vedno Kvasov velik tigrast maček ležal na tem kuhanem fižolu. Kadar je gospodar zajemal iz tistega velikega lonca, je mačka narahlo udaril z veliko zajemalko z besedami: «Ti huncvet ti, ali nimaš nikjer drugje prostora! Alo, všč... všč...» Maček se je vselej prav leno umaknil in šel takoj spet ležat nazaj na fižol, ko je gospodar odšel.

Ko je Helena enkrat to opazila, ni marala več jesti pri Kvasu poprej njej tako priljubljenega kislega fižola.

Nazaj grede iz Trsta se je Helena včasih peljala tudi z mešanim vlakom ali z «gemištecugom», kakor rečejo naši ljudje, kar ni nam v čast. Helena pa ni mogla izgovarjati «gemištecug», ampak je rekla: Ko sem šla pa nazaj iz Trsta, sem sedla v «mišidom», pa sem bila «ajns-cvaj doma!» Seveda se ji je marsikdo smejal, pa ona ni niti vedela, zakaj.

Kakor je vam že znani Bernad čuval skoro pri vsakem umrlem moškem in ga s svetiljko spremljal na zadnji poti, enako je tudi Helena čula že pri mnogih svojih tovarišicah in jih s svetiljko spremljala na znani «Berslarjev hrib». Tako pravijo Šentjani svojemu pokopališču, ki so ga kupili od Berslarja že leta 1819. Poprej so imeli pokopališče poleg cerkve.

S posebno težkim srcem je spremljala svoje najboljše prijateljice-sovrstnice Pevčevo Katro, Škafarjevo Meto in Korantovo Lizo.

Helena živi sedaj v revščini in kdor ji kaj daruje, se mu lepo po stari krščanski navadi zahvali: «Sam Bog jim naj da srečo in zdravje!»

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 10. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 799-70 do 803-70 Din, 100 nemških zlatih mark za 1352-80 do 1356-80 Din, 100 italijanskih lir za 229-11 do 230-31 Din, 1 dolar za 56-78 do 57-08 Din, 100 češkoslovaških kron za 168-38 do 169-38 Din.

— Prijave za Ljubljanski vzorčni velesejem. Te dni bodo naši industriji, obrtniki in trgovci začeli dobivati prijavne tiskovine za udeležbo na VI. Ljubljanskem vzorčnem velesejmu, ki se bo vršil od 26. junija do 5. julija 1926. Velesejmi so najprimernejši kraj za reklamo v velikem obsegu. Zato je dolžnost vsakega posameznika, ki pride za razstavo v poštev, da stopi v lastnem interesu pred javnost s svojimi proizvodi. Cene prostorom so letos tako znižane, da to ne more nikogar odvrniti od razstavitve svojih proizvodov. Malodušnost pa je najtežje zlo našega časa, zato se je moramo otresti.

— Ponovni sejem za kožuhovino v Ljubljani. Lep uspeh zadnjega kožnega sejma v Ljubljani je napotil upravo Ljubljanskega velesejma in Lovsko zadrugo, da priredita prve dneve meseca marca ponovni sejem za kožuhovino, na katerem se bodo dražbenim potom prodajale kože vseh vrst divjačine. Neprodanega blaga je še mnogo, katero naj lastniki nemudoma pošljejo na upravo Ljubljanskega velesejma v Ljubljani, oddelek Divja koža. Zadnji sejem je prepričal vse, da se samo potom te organizacije dosežejo res prave cene za kožuhovino. Pogoji za udeležbo so isti kakor pri prvi prireditvi. Informacije, pismene in ustne, daje urad Ljubljanskega velesejma.

— Premalo zanimanja za kmetijski pouk kažejo naši kmetovalci. Kmetijska šola na Grmu je sredi januarja razpisala naslednje tečaja za praktične gospodarje: živinorejsko-mlekarskega, vinarskega, kletarskega, sadjarskega in tečaj za pridelovanje krme. Ti tečaji bi se imeli vršiti po večini že ta mesec. Do 2. t. m. bi se imeli udeleženci zglasiti, zglasilo pa se jih je do sedaj samo osem, najmanj bi jih pa moralo biti 20. Ta malobrižnost bo imela za posledico, da se taki velevažni in prepotrebni tečaji pri nas ne bodo

Prevojski čevljar Stojčkov očka.

Dasi že dolgo let počivajo Stojčkov očka iz Prevoj na «Breslarjevem hribu», pričakujejo z drugimi šentjani vred povečičanega vstajenja, vendar jih bivši znanci še niso izgubili iz spomina.

Stojčkov očka so bili izvrsten kmetijski, pa tudi gosposki «čuštara». Imeli so vedno po več učencev v učenju, ki so jih v potrebi tudi «muštrali» z usnjato «kneltro».

Starih čevljev niso radi popravljali, zato so večkrat rekli: «Stare škarpe flikat', to je mene sram...»

Sam Bog nas varuj, da bi bil kdo očetu prinesel v popravilo take čevlje, ki niso bili izgotovljeni v njegovi «fabriki». Takega niti pogledali niso, ampak so čevlje lopnili meni nič tebi nič za vrata, ne zmanec se v svoji jezi, če bi jih vrgli tudi v prinašalca. Poleg tega pa so še robato zakričali: «Poberi se, zlodej, s temi cokljami! Kdor jih je ustvaril, naj jih še odrešit!»

Sleherno leto je ta prevojski čevljarski mojster v lepem poletnem času šel malo na obisk k svojim prijateljem, ali kakor je sam rekel, malo na «vakance».

Pred odhodom je ob taki zanj slovesni priliki s slovesnim glasom naročil svoji ženi: «Poslušaj me, draga moja dušica, jaz grem sedaj na »vakance«, ti pa glej, da boš v tem času skrbela za naslednje: Vsak dan moraš uro naviti; glej, da boš ptičke »štinglece« dobro krmila, pa »pobe« (učence) moraš vsako jutro zlasati; to pa zato, da se stara koristna navada ne pozabi v tem času.»

Ali je njegova žena vse to izvršila, kar ji je mož naročil, ni znano. Ve se le, da učencev ni pretepala. Jih je pa potem mojster tem bolj, ko se je vrnil.

več vršili, seveda v škodo kmetijskega stanu, ki bo temu sam kriv. Do 15. t. m. se bodo udeleženci še sprejemali od strani ravnateljstva za letošnje tečaje, ki so 2 do 3 dnevi.

BELEŽKE

+ Dr. Korošec je govoril. V ponedeljek je po dolgih letih govoril v Narodni skupščini zopet dr. Korošec. Ker je prejšnje dni Stepan Radić v Bosni in Dalmaciji govoril o separatističnem in federalističnem smislu, je dr. Korošec mislil, da je to voda na njegov avtonomistični mlin in je v skupščini izjavil, da so tudi klerikalci za federalizem. Računal je namreč, da se bo na ta način približal Stepanu Radiću in potem njega tudi celokupni sedanji vladi. Pri tem pa se je hudo zmotil. Radikalni minister Uzunović mu je odgovoril, da dr. Korošec s svojim federalističnim in avtonomističnim programom nikdar ne bo zlezal v vlado, četudi je Radićeve govore smatral kot izjavo za federalistično politiko. Minister Uzunović je celo dejal, da se na tej podlagi sedanja vladna večina ne more razširiti, ampak se mora takoj razbiti, ako bi Stepan Radić v resnici začel izvajati svojo politiko v federalističnem smislu, kajti podlaga sedanji politiki ne morejo biti niti separatizem niti federalizem in niti avtonomizem, ampak popolno državno edinstvo z enim zakonodajnim zborom in eno vlado. Tako se je dr. Korošcu ponesrečil poizkus, da bi se približal sedanji vladi potom Stepana Radića, na drugi strani pa se je še bolj oddaljil od ostalih opozicijskih strank. Ljuba Davidović je namreč v imenu svoje stranke izjavil, da po pondeljkovih dr. Koroševih federalističnih izjavah noče imeti sploh nobenega stika več s klerikalno stranko. Dr. Korošec je torej doživel veliko blamažo in klerikalci so po njegovem govoru bolj osamljeni, kakor pa so bili kdaj poprej. Niti na desni in niti na levi strani ne marajo zanj. Take sadove rodi nedoslednost.

+ Kaj je «Domovina»? Naš list se med slovenskim kmetijskim ljudstvom čimdalje bolj širi zaradi tega, ker je najboljši urejevan ljudski tedenski list v Jugoslaviji. Vsak teden se pri-glaša za «Domovino» na stotine novih naročnikov. Jasno je, da to klerikalce boli, kajti kolikor več pridobiva «Domovina» naročnikov, toliko manj jih ima dolgočasni klerikalni «Domoljub», ki ne pozna drugega kakor hujskanje in zabavljanje. Zato je tudi popolnoma umevno, da napada škofov tednik v vsaki številki «Domovina», ki postaja z vsakim dnem bolj priljubljena med našim ljudstvom. Kot dokaz, s kakimi lažnivimi sredstvi se bavi škofov tednik proti naši «Domovini», navajamo v naslednjem napad, ki ga je objavil v svoji zadnji številki in ki se glasi: «Brezverska «Domovina» se vsiljuje našim ljudem kot židovsko blago. Ljudje naj si zapomnijo dvoje: 1. «Domovina» je glasilo framazonske, brezverske liberalne gospode, katere program je vero zatreli med ljudstvom, in to v resnici povsod dela. 2. «Domovina» zagovarja centralizem, ki je požrl na stotine milijonov slovenskega denarja, ki so ga pobrali zase razni visoki velebrski gospodje. «Domovina» je glasilo tistih, ki pljujejo na lastno vero in pljujejo na lastni narod. Zato povsod, kjer se vsiljuje: nazaj z njo. Naše ljudstvo prosimo, da ljudem vedno in povsod pojasne, naj ne plačujejo biča, ki jih tepe in ne uživajo hrane, ki jih zastuplja.» Naši naročniki in čitatelji naj sami sodijo, v koliko so klerikalni napadi na naš list upravičeni. Mi se prav nič ne branimo pred temi napadi, ker računamo na razsodnost in na trezno sodbo naših naročnikov. «Domoljub» smo že večkrat pozvali, naj nam dokaže z dejstvi, s čim hočemo vero zatreli, kakor tudi, kdaj smo zagovarjali resnični centralizem. Kdor je čital naš list, odkar izhaja, ve, da smo vedno grajali tiste, ki zlorabljajo vero v svoje koristolovne namene, in da smo vedno zahtevali decentralizacijo državne uprave in oživotvorenje samouprav, kar so klerikalci vedno

ovirali. V ostalem pa moramo reči, da ne moremo ničesar za to, če ljudje raje čitajo «Domovino» kakor «Domoljuba». Vsak pameten človek ima raje boljše blago kakor slabše, in če klerikalci ne znajo in nočejo pisati za naše ljudstvo zanimivo in resnično, nismo mi krivi. «Domoljub» si ne bo pomagal, če nas zmerja s frama-zoni, resnico naj piše in manj laže, pa ga bodo ljudje bolj čitali brez priporočanja s prižnic in v Marijinih družbah.

+ Nismo zapustili stranke. Iz učiteljskih krogov nam pišejo: Ker so listi, ki so nasprotni naši Samostojni demokratični stranki, med njimi tudi klerikalni «Domoljub», besedičili, da je učiteljstvo obrnilo hrbet naši stranki, bodi tudi v «Domovini» iz učiteljskih krogov povedano, da res zavedno napredno učiteljstvo na deželi kakor v mestih ostane zvesto SDS. Navskrižje v učiteljski organizaciji se namenoma napačno tolmači. Kdor je bil prej vnet pristaš SDS in defavec za njene ideje, ostane to tudi odslej. Kdor pa prej ni ničesar delal in bil švigašvaga, bo to tudi naprej in s takim nismo mi in tudi drugi ne bodo z njim ničesar opravili, ker takim ni mar ne politično, ne obče prosvetno delo med narodom izven šole. Kdor se je doslej udeleževal in žrtvoval za napredno stvar, se bo tudi še naprej, ne strašec se nobenih groženj. Niti eden ne bo odpadel. Te vrstice damo v «Domovino» tudi zato, ker posamezni nasprotniki naše stranke begajo po deželi naše pristaše, češ, glejte, učiteljstvo je že odpadlo od SDS. To je navadna laž. Navskrižje med učiteljsko organizacijo in njenim predsedstvom je zgolj stanovskega učiteljskega značaja in ne političnega, ker naša organizacija je strogo stanovska.

+ Poslanec Pucelj priznava neuspeh svoje politike. Prejšnji teden je razpisal poslanec Pucelj v «Kmetijskem listu», da vse delo njegove stranke ni rodilo tistih sadov, kakor jih je ljudstvo upravičeno pričakovalo. Nadalje je priznal, da je Slovenija plačala doslej največ davka lani, to je pred sedanjo radićevsko-radikalno vlado. Ne upoštevamo, kaj je poslanec Pucelj vse obljuboval, ko je stopil v Radićevo stranko in pričel glasovati v Narodni skupščini za vse vladne izdatke, potem moramo reči, da bolj žalostnega poloma s svojo politiko poslanec Pucelj ni mogel doživeti. Po osmih mesecih, odkar je Pucelj v vladni večini, so nastale pri nas tako slabe gospodarske razmere, da je sam prisiljen izjavljati, da njegova politika ni rodila tistega sadu, ki ga je ljudstvo upravičeno pričakovalo.

+ Radić, frančiškani in klerikalci. Stepan Radić je prejšnji teden potoval po Bosni in Dalmaciji ter ob tej priliki v svoji nepremišljeni gostobesednosti marsikaj izjavil, kar je razburilo politične duhove. Klerikalci so se seveda posebno razveselili Radićevih izjav proti jugoslovenstvu in so že začeli računati z možnostjo, da se Radić vrneta k svoji stari separatistični politiki in da se bodo zopet mogli združiti z njim v skupnem obsegu. S kakim človekom pa so naši klerikalci pripravljani sodelovati, ako gre za boj proti skupnim našim državnim interesom, pa nam pojasnjuje Radićeva izjava, o frančiškanih v Bosni, o katerih je prejšnji teden rekel, da so neiskreni ljudje. Rekel je, da vse njihovo delo ni nič drugega kakor varanje ter poneumnjevanje naroda, da ga morejo potem laže guliti in pleniti. Stepan Radić je tudi dejal, da so samo frančiškani krivi, ako so ljudje v Bosni še neizobraženi in zaostali, da frančiškani zlorabljajo cerkve, prižnice in spovednice v svoje sebične namene, da odirajo narod in imajo svoje banke ter da posojajo denar ljudstvu za oderuške obresti. O šolah, ki jih imajo frančiškani ponekod v Bosni, je dejal Stepan Radić, da bo skrbel za to, da se bodo zaprle. Tako je govoril Stepan Radić prejšnji teden v Bosni in vsi listi so objavili njegove izjave. V ponedeljek pa je izjavil dr. Korošec kljub vsemu temu, da je z Radićevimi izjavami o federalizmu dana možnost zblizanja klerikalcev z njim. Iz tega se vidi, da je dr. Korošec pripravljen sodelovati tudi z nasprotniki frančiškanov in duhovščine soloh, kadar gre za boj proti enotnosti

naše države. To se zdi na prvi pogled sicer nekoliko čudno, kdor pa ve, da je bil dr. Korošec že v najtesnejši politični zvezi s člani framazonske baže v Beogradu, se seveda ne bo čudil.

Izogibajte se nepotrebnih pravn!

Mnogo se dandanes govori in piše o dragih časih, velikih davkih ter o raznovrstnih drugih težavah. Posebno pogosto je slišati tožbe od strank, ki imajo opravila z advokati in notarji. So številne zadeve, ki se brez njih ne dajo rešiti, in je torej ta stan gotovo potreben, toda pri nas se vodi tudi dosti nepotrebnih pravn.

Posebno med kmetiskim ljudstvom je dosti judi, ki zaradi prirojene trme, sovraštva, jeze in zavisti dostikrat povzročajo dolgotrajne pravde, pri katerih navadno pokličeta obe stranki na pomoč vsaka svojega zagovornika. Če se dotaknemo enkrat tudi tega, že za številne kmete pogubnega vprašanja, storimo to z željo, da bi v prihodnje obvarovali ljudi pred nepotrebnimi izdatki, ki so uničili že toliko kmetov. Prej dober, zadovoljen gospodar se je začel pravdati s sosedom za prazen nič, morda za kak nevreden grm ali kako pot, po kateri se brez škode pelje na leto par voz stelje ali drv. Radi trme enega ali drugega ali obeh se vleče tožba leta in leta ter se konča, seveda, z velikanskimi plačili advokatom in notarjem.

Vrhu tega nastane še veliko sovraštvo med obema strankama. Najmanjša priložnost, ko morda kokoš zaide na nasprotnikov vrt, je že vzrok novi nepotrebnim pravnim z novimi velikimi stroški ter še povečanim sovraštvom, zaničevanjem in škodoželjnostjo proti nasprotniku.

Vse to bi se bilo lahko poravnalo z lepo in pametno besedo ter popustljivostjo od ene in druge strani. Izostalo bi vsako zabavljanje proti advokatom ali notarjem, kako so dragi. Zakaj pa ne opustiš grde navade tožarenja za prazen nič! Pa tudi, če je zadeva resnejša, skušaj stvar poravnati mirnim potom. Ni lepšega kakor v prijateljstvu živeti s sosedi in vaščani. Kaj ti končno tudi koristi, če si za prazen nič dobil kakšno pravdo, še tako sijajno, a si obenem si nakopal veliko sovraštvo. Že pregovor pravi: Boljša kratka sprava kot dolga pravda!

Prebivalcem občine Marija Gradec v pomislek

Preteklo je že celih sedem let našega osvobojenja, vendar so razmere nas kmetov, malih posestnikov in delavcev vsako leto slabše. Malo kmetov je pri nas, ki bi prodajali svoje pridelke, in če kateri kaj proda v sili za svoje najnujnejše življenske potrebščine, mora oddati za ceno, s katero se ne krije njegovo trudapolno delo. Najvažnejša panoga kmetijskega gospodarstva je živinoreja, ki bi morala našim kmetom prinašati vsaj toliko dohodkov, da bi si lahko nabavili življenske potrebščine, ki jih je treba kupovati. Danes je pa ravno nasprotno! Po celo leto se redi živina v hlevu in namesto dobička na sejmšču se izkaže tudi večtisočdinarska izguba.

Delavski stan je docela izmozgan, preziran in brez zadostne zaštite. Podobno velja za druge stanove izven raznih verižnikov, političnih srečloveev in raznih demagogov, ki iščejo med nezavednim ljudstvom svoje osebne koristi. Poprašujemo se, kaj je tem nevzdržnim razmeram vzrok. S treznim preudarkom moramo ugotoviti, da največ zastopniki, katere smo Slovenci doslej pošiljali v Narodno skupščino z nalogo, da zastopajo naše interese. Celih sedem let in še danes jih imamo v Beogradu okrog dvajset z dr. Korošcem na čelu, ki pa žal nimajo niti najmanj uspehov pokazati v prid državi in naroda.

Pred volitami so ravnali gospodje obetali nebesa. Ko so pa prišli v Beograd, smo jim mi deveta briga. Teh praznih obljub in neznosnih razmer mora že biti enkrat konec. V bodoče moramo poslati v državni zbor druge ljudi, ki imajo ugled in ki bodo znali zastopati naše interese boljše kakor razni gospodje, za katere smo do sedaj dali naše krogljice pod vplivom obljub Slovenske ljudske stranke.

V ta namen smo ustanovili v naši občini krajevno organizacijo Samostojne demokratske stranke, kateri načelujejo naši trezni in ugledni domačini. Vsakega občana, ki stremi za boljše bodočnostjo in blagostanjem ljudstva, sveta dolžnost je, da stopi v stik z novo krajevno organizacijo, ki bo dala podrobne informacije vsem članom brezplačno.

Gotovo je, da bodo dosedanji voditelji, ki so v ospredju Slovenske ljudske stranke, zbesneli in kričali, da smo brezverci, česar se ne bomo ustrašili, ker se zavedamo, da smo kristjani in da bijemo boj za pravico ter enakopravnost ravno proti onim, ki izrabljajo vero v svoje politične in osebne namene.

Veliko pažnjo bo posvečala naša krajevna organizacija tukajšnjemu občinskemu gospodarstvu. Davke, oziroma občinske doklade, plačujemo v naši občini najvišje v celem okraju. Davkoplačevalci v sosednji občini Sv. Krištof so plačali leta 1925. samo 80 % občinskih doklad, v naši občini pa 440 %, torej pet in polkrat toliko. Kljub ogromnim občinskim dokladam, katere so nam določili naši občinski odborniki,

DOMAČE NOVOSTI

* Naša nova povest. Ponovno opozarjamo, da bo v «Domovini» kmalu začela izhajati nova Stražarjeva povest «Od vojaka do graščaka», ki je polna napetih doživljajev in zelo zanimiva. Ne pozabite opozoriti na to povest one, ki še niso naročniki našega lista. Sedaj je najboljša prilika, da se naroče, ker bodo lahko imeli povest že takoj od začetka.

* Ali ste že poslali dopisnice z novimi naročniki? Zaostankarji, ali ste že poravnali naročnino?

* Nagrada za najboljšo daljšo povest še ni določena, ker zaradi obilice dopisane materijala še nismo mogli vsega pregledati.

* Vsem krajevnim organizacijam in poverjenikom v mariborski oblasti! Veličastni manifestaciji v Celju in Mariboru dne 30. in 31. januarja 1926. sta dokazali moč naše organizacije in naše ideje. Na obeh zborovanjih so bili v pretežni večini zastopniki kmečkega in delavskega stanu. To je dokaz, da je SDS napredna ljudska stranka v pravem pomenu besede, in dokaz, kako globoko je že pognala korenine v vsem narodu. Obe manifestaciji sta pa tudi dokazali, da so se vse naše organizacije in vsi naši poverjeniki zavedali velike važnosti trenutka, ko je prišel v Slovenijo naš največji borec za jugoslovensko ideologijo in za gospodarski ter za socialni napredek naroda. Čast jim zato in hvala, čast in hvala pa tudi vsem onim neštevilnim udeležencem, ki so z navdušenjem manifestirali v Celju in Mariboru za idejo Samostojne demokratske stranke. To navdušenje se naj preljuje tekom prihodnjih mesecev v tem intenzivnejše delo za napredek in mogočen porast naše strankine organizacije v celi mariborski oblasti. Pojdimo brez ozira na levo in desno po stopinjah našega neumorno delavnega Svetozarja PRIBICEVIČA! Zdravo! — Oblasno načelstvo SDS za mariborsko oblast.

* Vse krajevne organizacije, poverjeničstva in somišljenike SDS opozarjam, da g. Fran Jeriha iz Smartnega pri Litiji ni nikak odbornik naših organizacij, zaradi česar naj se mu ne poverijo nikake prošnje ali želje, niti naj se nanj v pri-

so naše ceste skrajno zanemarjete ter se v nekaterih vaseh sploh ne vzdržujejo.

Vsi ti nedostatki se bodo morali v bodoče odpraviti. Pridite vsi v naš tabor, pomagajte pri delu, da se rešimo gospodarskega propada.

Rešiti se moramo sami, drugi nas ne bodo! Več moči — več uspehov!

DELAVSKI GLASNIK

IZID VOLITEV V DELAVSKO ZBORNICO.

V ponedeljek 8. t. m. so bili sešteti glasovi volilcev v Delavsko zbornico. Izid je naslednji: Volilnih upravičencev je bilo 75.106, a glasovalo je skupno 56.681 volilcev. Dobil so: socialisti in komunisti 29.344, klerikalci 15.017, neodvisna delavska lista 8359, Bernotovi socialni demokratje 2495, radičevci 1020 glasov; neveljavnih glasov je bilo 446.

Mandatov pride: na socialiste in komuniste 27, na klerikalce 14, na neodvisno delavsko listo 7, na Bernotove socialne demokratje 2, a radičevci so ostali brez mandata.

Klerikalci, ki so pričakovali nad 20 mandatov, so z volitvami zelo nezadovoljni. Razveselljivo je, da je dobila neodvisna delavska lista tako lepo število glasov, kar je dobro znamenje, da iztuzenje med delavstvom zelo napreduje. Prepričani smo, da se bo do prihodnjih volitev položaj nadalje zboljšal, zlasti ko bo delavstvo uvidelo, da mu več koristijo trezne stranke kakor pa gostobesedni apostoli.

meru potrebe ne obračajo naši prijatelji. Za vse, ki žele pouka ali moralne podpore, je v Litiji okrožno tajništvo naše stranke, ki redno in točno posluje. — Dr. Stane Rape, glavni tajnik SDS.

* Občni zbori krajevnih organizacij SDS. V Dubrovniku (Prekmurje) se je vršil občni zbor v nedeljo 24. januarja. Ugotovilo se je, da je organizacija v novem poslovnem letu narasla na 254 članov in je najmočnejša podeželska organizacija. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Janez Preininger, za podpredsednika gostilničar in gerent Karol Noršič, v odbor pa: posestnik Jožef Car, krojač Ljudevit Kühr in posestnik Jožef Kiral in Stefan Magdič. — V Ižekovcih se je izvršil občni zbor 21. januarja ob navzočnosti 36 članov. Organizacija je zlasti delala na polju agrarne reforme. Za predsednika je bil ponovno izvoljen posestnik Martin Vereš, za tajnika posestnik Ivan Baligač. Tudi ostali odborniki so porok, da bo organizacija v tekočem letu lepo napredovala. — Na Bregu pri Ptujju se bo vršil občni zbor krajevne organizacije dne 26. t. m., v Grižah 21. t. m.

* Predsednik češkoslovaške republike bo posestnik Beograd. Iz Prage poročajo, da bo predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk spomladi od priliki svojega potovanja v Grčijo obiskal tudi Beograd.

* Princ Pavle v Sloveniji. Te dni se je peljal skozi Ljubljano princ Pavle s svojo soprogo na Bohinjsko Bistrico. Princ se je še istega dne vrnil in se mimo Ljubljane odpeljal nazaj v Beograd.

* Za ohranitev ministrstva za socialno politiko. Centralno tajništvo delavskih zbornic je poslalo ministrskemu svetu, ministrskemu predsedniku, Narodni skupščini in posameznim klubom poslancev spomenico, v kateri odločno protestira proti nameravani odpravi ministrstva za socialno politiko.

* Iz zdravniške zbornice. Iz imenika zdravniške zbornice za Slovenijo so bili izbrisani umrli člani dr. Robert Prosinagg, dr. Karel Petermel in dr. Anton Vučina. Na novo se je vpisal dr. Ivan Lovšin, zasebni zdravnik v Laškem.

* Inozemskim rentnikom v vednost. Podpisano tajništvo je poslalo vsem inozemskim rentnikom, ki so se prijavili, navodila glede izposlovanja rente. Pozivajo se, da si nemudoma izposlujejo listine po navodilih, da zadevo čimprej odstopimo našemu konzulu v Düsseldorfu, potom katerega smo že v dveh primerih dosegli redno izplačevanje rente v iznosu do 1200 Din mesečno. Oni, ki se še niso prijavili, naj to storijo čimprej. — Okrožno tajništvo SDS v Laškem.

* **Poroka.** Te dni se je poročil v Zibiki g. Anton Krajnc, posestnikov sin v Babni reki, z gdč. Anico Guzajevo, po domače Ojsterškovo v St. Janžu. Mlademu paru želimo obilo sreče!

* **Proti politiziranju cerkve v Sloveniji.** Kakor poroča «Jutranji list», bo ljubljanskemu škofu dr. Bonaventuri Jegliču v kratkem postavljen koadjutor, kateremu bo baje poverjena naloga, da čim bolj očisti cerkev politike. Za koadjutorja bo baje imenovan dr. Mihael Opeka.

* **Ugodnost za vojne invalide.** Ministrstvo za socialno politiko je poslalo vsem ministrstvom in ostalim državnim uradom naročilo, naj se pri nastavljanju novih državnih uradnikov upoštevajo v prvi vrsti vojni invalidi.

* **Prva ženska načelnica oddelka v državnem uradu.** Dosedanji načelnik oddelka za zaščito dece v Sarajevu Dušan Maksimović je stopil v pokoj. Minister za socialno politiko je imenoval na njegovo mesto za načelnika oddelka gospo Jeko Šiljak, uradnico imenovanega urada. Gospa Šiljak je prva ženska v Jugoslaviji, ki je postala načelnica oddelka državnega urada.

* **Nov zdravnik v Gornji Radgoni.** V Gornji Radgoni se je naselil kot praktični in zobni zdravnik dr. Franc Breznik, bivši sekundarni zdravnik v splošni bolnici v Mariboru.

* **Zdravstveno stanje dona Biankinija.** Znani dalmatinski borec za naše narodno in državno ujedinjenje preko 80letni don Juraj Biankini, ki je pred dnevi težko obolel za pljučnico, je že v toliko okreval, da je izven nevarnosti.

* **Srebrna poroka.** V krogu svoje družine sta praznovala te dni g. Kristijan Premru, krojaški mojster v Kranju in njegova soproga Ivana srebrno poroko. Jubilatoma, ki sta vrla narodnjaka, iskrene čestitke!

* **Slovenski dom v Newyorku.** Slovenski naselniki v Newyorku so kupili zemljišče, na katerem mislijo postaviti svoj Narodni dom. Z gradnjo stavbe prično spomladi.

* **V Ameriki umrli rojaki.** Valentin Leskovic, 44 let star, iz Dolnjega jezera pri Cerknici, ter Frank Ausec, doma iz Trboj pri Kranju, sta umrla v Clevelandu. V Lorainu je izdihnila Ana Režkova, doma iz Drašič pri Črnomlju. Josip Ahlin je umrl v Pueblu. Janez Tratnik, doma iz Osojnice na Kranjskem, je podlegel v Pittsburgu. Josip Guštin pa v Steeltonu. V Bridgeportu je bil v premogovniku ubit rojak Valentin Kocman, doma iz Celja. Bodi jim lahka tuja zemlja!

* **Redek lovski plen.** V lovišču g. Frana Pajterja pri Sv. Lovrencu na Pohorju je našel lovski paznik Dobaj v pasti, katero je nastavljal kunam, divjo mačko-samico, ki je tehtala tri kilograme. Pred leti je dobil v Rušah tudi par divjih mačk-samec. V želođu te mačke so našli štiri gozdne miši in enega majhnega ptiča. Mačko je nagačil znani gačitelj Jože Pajter, učitelj v Pekrah pri Limbušu.

* **Zvišanje plače za nadurno delo.** Prometno ministrstvo je odredilo, da se urede plače za nadurno zaposlenje delavcev pri državnih prometnih institucijah. Ob navadnih dneh dobe delavci za nadurno delo po 50 odstotkov, ob nedeljah in praznikih pa po 100 odstotkov. Nadurno delo pa smejo opravljati le delavci, ki so stari nad 18 let. Odredba je stopila v veljavo s 1. februarjem t. l.

* **Smrtna kosa.** Te dni je umrla v mariborski splošni bolnici ga Helena Friedauova, znana gostilničarka v Mariboru. — V Trbovljah-Vodah je preminula vdova gospa Ana Ranzingerjeva, posestnica, v starosti 71 let. Pokojnica je bila izredno blagega srca ter je vživala v celi dolini splošno spoštovanje. — V Širjah pri Zidanem mostu je preminula gdč. Marija Kodunčeva, v

Zidanem mostu skladiščar drž. železnic g. Franjo Zupan, star 80 let. — V Radečah pri Zidanem mostu je umrla ga. Neža Podlesnik, soproga bivšega trgovca in posestnika v Radečah. — Te dni je umrla v Mariboru ga. Ana Kolarjeva, rojena Škofova, soproga sodnega uradnika. — Umrl je g. Jožef Černelč, železniški upokojenec in hišni posestnik v Mariboru. — Blag jim spomin!

* **Smrtna kosa.** Na Svečnico je umrl nagle smrti g. Alojz Prosnik, mehanik v Ptuj, v najlepši moški dobi. Pokojnik, rodom Središčan, se je nastanil pred leti v Ptuj, kjer je skupno s svojim bratom izvrševal mehaničarsko obrt. Kot marljiv in sposoben obrtnik si je kmalu ustvaril dobro idočo delavnico. Bil je splošno priljubljen, kar je pokazal tudi njegov lep pogreb. Naša stranka izgubi z njim zvestega pristaša. Naj v miru počiva, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **V visoki starosti 93 let je umrl v Ptuj** državni uradnik g. Josip Pichler. V državni službi je bil celih 67 let. Blag mu spomin!

* **Nagla smrt francoskega državljan v Ljubljani.** V čakalnici glavnega kolodvora v Ljubljani je te dni nenadoma napadla slabost starejšega gospoda, ki se je pripeljal z ekspresnim vlakom v Ljubljano. Telefonično poklicani policijski zdravnik dr. Avramović je neznanca pregledal in ugotovil oslABLJENJE srca, nakar so tuje na njegovo odredbo prepeljali v splošno bolnico. Tik pred bolnico pa je postalo tuje nenadoma zopet slabo in je izdihnil v vozu. Zadela ga je srčna kap. Umrli tujec je 62letni Auguste Richonnier, po poklicu tehnik, uslužben v Slavoniji, sicer pa francoski državljan.

* **Iz čebelskega življenja.** Pišejo nam: Prvo obnožino so prinesle čebele na Talčjem vrhu 1. t. m. Izguba čebel letos ni bila velika kljub hudemu mrazu, ki je bil v začetku zime. Praši se že popolnoma leska, s katere nosijo čebele prav pridno obnožino.

* **Požar v Goreči vasi pri Selnici.** Pišejo nam: Dne 5. t. m. zvečer je nastal požar pri posestnici Veingerlovi v Goreči vasi pri Selnici. Začelo je goreti v hlevu, ki je bil zgrajen k stanovanjskemu poslopju, tako da je tudi hiša bila v par minutah v plamenih. Na lice mesta je prihitelo selniško gasilno društvo, ki je po trudapolnem delu cmejlo ogenj in preprečilo, da se kljub vetru ni razširil ogenj na bližnja poslopja. Posestnica trpi veliko škodo, ker je bila zavarovana samo za borih 300 dinarjev.

* **Nezgoda.** Devetletnega Mihaela Markača iz Remšnika na Pobjorju je pri rezanju slame s slamoreznicco zgrabil stroj in mu odrezal kazalec. Dečko se zdravi v mariborski bolnici.

* **Plaz se je vsul v petek zjutraj na cesto en in pol kilometra od Save proti Krmelju.** Posamezne skale bo mogoče odstraniti le z razstrelitvijo.

* **Žrtev neprevidnosti.** Dekla Marija Stanzerjeva v Razvanju pri Mariboru je hotela zvečer zakuriti peč. Ker je bila že tema, je postavila svetiljko pri peči na tla. Zaradi neprevidnosti pa se je ta prevrnila in razbila. V hipu je bila Stanzerjeva v plamenih, ker si je pri gašenju omočila obleko v petroleju. Preden so prihтели domačini na pomoč, je dobila že vse polno opeklina ter se zgrudila nezavestna na tla. Deklo so prepeljali v bolnico, kjer je v groznih bolečinah umrla.

* **K smrtni nesreči v Radovljici nam je poslala** direkcija državnih železnic v Ljubljani naslednji dopis: Dne 26. januarja t. l. se je smrtno ponesrečila v Radovljici Kristina Znidaršičeva iz Save pri Jesenicah. Ponesrečenka je bila po opravih v Radovljici, katere je izvršila do tričetrt na enajst. Ker je imela doma važna opravila, se je odločila, da se pelje z mešanim vlakom št. 942, ki prevozi postajo Radovljico brez postanka na Jesenice in s tem pridobi dobro uro na času. Prihod vlaka je pričakovala na južnem koncu postaje. V trenutku ko so vozili osebni vozovi mimo nje, je Znidaršičeva poskusila skočiti na četrti osebni voz za službenim vozom, kar se ji pa ni posrečilo. Poskus je na petem osebni vozovi obnovila, pri tem je prišla pod vlak in je zadobila tako težke poškodbe, da je po

dveh urah umrla. Potujočemu občinstvu naj bo ta tragična nesreča svarilo, da ne skače na vozeče se vlake, odnosno iz njih ter opusti tudi opasno in zabranjeno razvado vstopanja v vozove, oziroma stopanja iz njih, dokler se ti še pomikajo. Železniški organi imajo nalog, da vsako kršenje železniškega obratnega reda prijavijo direkciji, oziroma političnemu oblastvu.

* **Po nedolžnem zaprt.** V Sisku je bil pred letom dni umorjen sedemdesetletni trgovec Špeljak. Med drugimi so kot osumljenca vtaknili v preiskovalni zapor tudi trgovca Nurkovića, čeprav mu niso mogli dokazati nič pozitivnega. To je ubogega Nurkovića tako potrlo, da je v zaporu zblaznel ter v težkih mukah umrl, zapustivši ženo in dva otroka. Te dni pa je bil v Slavoniji aretiran tovariš razbojnika Čaruge, ki je pri zaslisevanju priznal, da je v družbi z drugimi ubil v Sisku starega Špeljaka.

* **Slovenska lahkovernost.** Dve mladi Slovenki, Rozalija Koželjeva in Valerija Kosova, sta prišli nedavno v Zagreb, da si poiščeta službo. Službo sta našli, a srečni vendar nista bili. Zaljubljeni sta bili, a njuna fanta sta ostala daleč v Sloveniji. Zvedeli pa sta za «čarovnico» Marijo Bolevičevco, ženo železniškega nameščena, ki baje zna ozdraviti tudi «srčne bolečine». Ona je dala lahkovernima dekletoma neki prašek, ki sta ga morali nositi na srcu, češ, potem prideta tudi fanta kmalu za njima. Za «zdravilo» je «čarovnica» zahtevala 1000 dinarjev. Toliko denarja zaljubljenki nista imeli, zato sta dali čarovnici na račun vsaka 100 dinarjev. Minili so dnevi in tedni, a fantov ni bilo, čarovnica pa je zahtevala še 800 dinarjev. Dekleti sta končno vso zadevo prijavili policiji, ki je «čarovnico» aretirala.

* **Tatvina.** V noči od 4. na 5. t. m. so neznani tatovi ukradli posestniku Matiji Kralju v Borštu raznovrsno moško in žensko perilo. Škoda znaša okrog 2000 Din. Isto noč so isti tatovi posetili tudi M. Tašiča v Boginivasi ter ga okradli za razno perilo. O tatovih ni sledu.

* **Pomiloščen župnik.** Župnik v slavonski Slatini Stjepan Lesni, ki je bil zaradi onečaščenja šolskih deklic obsojen lani na tri leta težke ječe, je bil te dni pomiloščen s kraljevim ukazom.

* **Roparski napad na vlak.** Na progi Kočevje—Ljubljana se je med postajama Predolje in Grosuplje dogodil v sredo zvečer roparski napad na ambulančni voz vlaka, ki je vozil proti Ljubljani. Neznani ropar je napadel s samokresom v roki poštnega poduradnika Ivana Kalana, ga zvezal in zahteval od njega, da mu pokaže denar. Medtem je ropar že zapazil štiri vrečice, v katerih je bilo 258.400 Din v gotovini; teh se je polastil in izginil. Kakor Kalan pripoveduje, je bil ropar črno maskiran, star 40 do 44 let, precej rejen, visok 170 do 174 cm, s črno brado in črnkastimi angleško pristriženimi brki. Na Kalana je napravil ropar vtis zanikrnega potepina. Policija je vzela zadevo takoj v roke. O razbojniku ni ne duha ne sluha.

* **Tatinski fotograf.** V Ptuj, so se zadnje čase dogajale razne tatvine. Osumljeni so bili že različni železničarji, toda storilcev ni bilo mogoče izslediti. Te dni je ponovno izginil s kolodvora cel sod petroleja. Sled, ki je bila na mokrih tleh, je vodila do fotografa Schrötterja, pri katerem so našli kar celo zalogo blaga, izvirajočega iz tatvin. Fotografa in njegovega tovariša Zimmerletta so zaprli.

* **Roparski umor v Beogradu.** V beograjskem predmestju Jatan Mali je bil izvršen grozen roparski umor. Sedemdesetletno staro Maro Šurkaljevo so našli zadavljeno v njenem stanovanju. Starka je imela, kakor pripovedujejo njeni sosedi, več tisoč zlatih turških lir, ki jih je podedovala po nekem sorodniku. Denar je nedvomno odnesel ropar.

* **Žrtev pretepa.** Te dni je bil sprejet v javno bolnico v Murski Soboti Alojzij Kovačič, viničar na Stanetincih pri Ljutomeru. Na Svečnico sta ga napadla posestniška sinova Matjaž Divjak in Jožef Topolnik iz Stanetine in ga pretepla. Zlomila sta mu desno roko in mu prizadela tudi druge poškodbe.

* **Detomor.** Pred kratkim so našli v grajskem parku v Murški Soboti mrtvo novorojeno dete moškega spola, ki je bilo že dalj časa zakopano v snegu. Zločinske matere še niso izsledili.

* **Tatinska ženska.** V okolici Dola pri Hrastniku je prišla pred par meseci h kmetu Golouhu na noč prosit prenočišča okoli 25letna ženska. Tam so ji pri peči na klopi pogrnilo ter ji dali odejo. Zjutraj pa ni bilo ne rjuhe, ne odeje in ne ženske. Pred enim tednom se je ista ženska pojavila na Podbreškem. Jokaje je prosila prenočišča. Gospodinji se je zasmilila in ji je dala še dobro večerjo. Neznanka pa je ponoči potihoma odšla ter vzela s seboj nov nahrbtnik, več parov nogavic, čevlje, volnen šal ter naglavno ruto. Sled je vedla proti Rimskim Toplicam. Domneva se, da je premetenka iz celjske okolice, ker govori tamkajšnje narečje. Drugače pa je prav čednega obraza.

* **Po daljšem času odkrit zločin.** Pred meseci so našli v Javorju nad Črno mrtvo Nežo Molarjevo. Komisija je dognala, da je bila nesrečna žrtev zadavljena. Začel se je lov za zločincem, a šele sedaj se je posrečilo orožnikom v Št. Pavlu pri Preboldu prijati slaboglasnega delavca Ivana Pečovnika, ki dejanje tudi priznava. Oddali so ga v zapore.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

JESENIŠKI GLASOVI.

Na Jesenicah, februarja.

Občinsko sejo smo imeli v nedeljo popoldne. Glavna točka dnevnega reda je bila odobritev računov. Do tega pa ni prišlo, marveč se je izvolil od vsake stranke po eden preglednik in eden namestnik, ki naj skupno pregledajo vse račune, ker je jeseniška občina ena največjih na Gorenjskem. Bo pač treba žrtvovati nekaj ur, da se bo vse pregledalo in uredilo. Čeprav je v občinskem svetu zastopanih pet strank, vendar ni slišati o nikakoli posebni strankarski nestrpnosti. Demokratije, ki smo druga najmočnejša stranka, pač popočinoma zaupamo svojim zastopnikom, ki se v resnici trudijo in delajo za blagor ter koristijo naše občine.

Veselic v tem času na Jesenicah kar noče zmanjkati. Lahko rečemo, da rajajo vse Jesenice. Ako greš s Save skozi Jesenice, čuješ od vseh strani «cigu-migu» in «rom-pom-pom» ter vidiš vabila v različnih kričočih barvah z najrazličnejšimi naslovi. In te vabijo «starodavni pipčarji», «drumlarji», «fantje od fare» in «plainske ceste». Pa kako bi si zapomnil vso to ameriško reklamo. Med resne in v tem predpustu res lepe prireditve pa moremo šteti samo veselice Gasilnega društva, «Edinosti», Skalašev in pa narodnih železničarjev. Vse drugo je bilo bolj za «hec». Zadnja in gotovo najlepša prireditev bo vsekakor sokolska maškarada v soboto zvečer 13. t. m. v vseh prostorih kolodvorske restavracije. Vabljeni ste vsi.

Zadnje dni se na Jesenicah govori samo o tatvinah, ki so se vršile pri kolodvorskem restavratiju g. Oswaldu že več mesecev. Na Svečnico so prijeli tri ptičice. Vse jim je prav prišlo, grabile so kar na debelo in potem prodajale. Pokradle so razne predmete v vrednosti 20.000 Din. Tatice so torej sedaj pod ključem; hišne preiskave, sitnosti in nepotrebno škodo pa imajo tudi oni, ki so ukradene stvari kupovali.

Zadnjič sem poročal o lepo uspelem občnem zboru naše demokratske «Edinosti». Poročilo je bilo v toliko pomanjkljivo, da niso bili označeni vsi novi odborniki. Poleg predsednika Frana Kerštanja so bili izvoljeni v odbor že: podpredsednik Stanko Gorup, tajnik Janko Pristov, blagajničarka Anica Šinkovec, odborniki: Bogomir Kerštanj, Franc Košnik, Lado Kočar, Rado Kleč, Vilko Ravnik, namestnika: Leopold Kleč, Rudolf Rajhman; v nadzorstvo pa sta bila izvoljena: Ivan Potrato in Janko Ravnik. Pokroviteljstvo nad našo marljivo, odločno demokratsko mladino, zbrano v «Edinosti», pa je prevzel usta-

novitelj, neustrašeni, požrtvovalni in splošno priljubljeni učitelj Leon Pibovec.

Veselica «Edinosti» dne 1. t. m. je uspela nad vse pričakovanje dobro, tako v gmotnem kakor v moralnem oziru. Fantje in dekleta so okrasili dvorano res umetniško. K dobri volji so mnogo pripomogli tudi bratje in sestre «Edinosti», ki so prihiteli iz Kranja, 25 po številu. Sicer pa so prišle na veselico napredne mladine skoro vse naše stare napredne demokratske korenine.

V nedeljo smo spremili k zadnjemu počitku tovarniško delavko Jerico Šolarjevo, ki je nad 30 let zvesto služila pri Kranjski industrijski družbi kot postrežnica in snažilka obratnih pisarn. Ni bila naprednega mišljenja, ker je pač živela v takih prilikah, vendar pa je bila pridna in poštena. — Blag ji spomin!

Jeseniški fantje in dekleta, ali ste že naročeni na «Domovino»? Ako še niste, storite to takoj! Kaj se boste bahali, da ste napredni in zavedni, če pa niti družinskega časopisa «Domovine» ne zmorete. Torej, korajža velja! In vi, tovarniški delavci in delavke, tudi vas tiče marsikaj, kar bi bilo včasih dobro malo «speglati». Zato si naročite takoj «Domovino», pa bo tudi v te zadeve posvetil včasih napredni Jeseničan.

PISMO PRLEŠKEGA POPOTNIKA.

Prlekija, februarja.

Velecenjeni gospod urednik! Na svojem potovanju po sedaj, žal, tako blatni Prlekiji sem se zadnjič ustavil tudi v Središču, v tem lepem in zavednem trgu. Mudil sem se v neki tamošnji gostilni in opazil, da nima naročenega niti «Jutra» niti «Domovine», edino «Kmetški list» je visel na steni. Ko sem se malo okrepečal, sem vzvel v roke ta list, da vidim, kaj je novega v pokopani republikli.

Oko se mi je ustavilo pri poročilu o občnem zboru krajevnne organizacije bivše SKS v Središču, sedaj stranke delovnega ljudstva ali radičevcev. Silno sem se začudil, ko sem čital, da je na tem zboru govoril poslanec Žnidarič. Že Boga, sem si mislil, kaj so središki radičevci že tako daleč, da poslušajo nedeljskega «ablegata». To mi ni dalo miru. Vprašal sem enega izmed maloštevilnih gostov: «Kaj, gazda, ali je res, da središki radičevci pustijo na svojem občnem zboru govoriti nedeljskemu Žnidariču?»

«Saj ni bil nedeljski poslanec na tem zborovanju,» mi je začel pojasnjevati zgovorni Središčan, ki je menda bil od naše stranke. Gospod, ta sedaj ne utegne; njega ni bilo k nam že od zadnjih volitev. Takrat je prihajal večkrat na zaupne sestanke k nekemu trgovcu na Grabah. Sedaj pa poslanec Žnidarič gospodari v Pribislavskem gradu in ta seljaški «ablegat» je sedaj bolj «nobel» kakor sam grof Festetič. To je tiskovna pomota v «Kmetškem listu». V Središču ni govoril poslanec Žnidarič Gjuro, ampak od poslanec Žnidarič Jaka, ki so ga že iz Maribora in Beograda odposlali.»

«A tako,» rečem jaz, na tihem pa si mislim: Ta možak ima oster jezik.

Plačal sem in šel. Med potom pa so mi misli uhajale proti mariborski vinorejski šoli in daleč, daleč v ministrstvo za kmetijstvo in vode v Beogradu...

CESTE V BELI KRAJINI.

Bela Krajina, februarja.

Zadnji teden smo imeli prav pomladno vreme. Sneg je izginil popolnoma in prestopili smo iz snežne v blatno dobo. O uboge ceste in pota! Če bi jih mogli razstaviti, bi dobile prav gotovo prvo nagrado od zadaj, saj izgledajo nadvse čedno. Prepričani smo, da z njimi ne bi mogla konkurirati niti ena druga cesta v vsej Sloveniji.

Posebno se odlikuje cesta, ki vodi iz Kanižarice skozi Črnomelj na kolodvor. Po nji vozijo les z gore kakor tudi premog. Tako je razorana, da ni videti od vozov, ki se vlečejo s težavo naprej, niti dela kolesa, od katerega ne bi curilo

blato, ki se kar pretaka sem ter tja po cestni strugi proti mestu in tudi skozi njega. V cesti so take grape, da si srečen, če prideš živ po tej cesti v Črnomelj. To je brozga! Še solnce je ne more izsušiti. Čakamo pač na dobrotljivost snega in mraza, ki bosta zopet za nekaj časa vzdržavala cesto. Pa bo to upanje šlo najbrže po vodi, ker je pomlad pred vrati.

Imenitna je tudi pot, ki gre iz Črnomlja v Rodine čez Veliki vrh. To se kavsajo če celih trideset let, kdo jo ima popraviti, dasi gre le za kratko dolžino. Še do danes se ni razčistila zadeva, ali jo ima popraviti Loka ali Talčji vrh ali pa Črnomelj. Zemlja je tu ilovnata, vrtnine po pol metra globoke. «Zos» je tak, da ga nimajo para še v grajskih kuhinjah.

Kolikokrat so bila že podrezana oblastva, a rezultat je bil vedno le ta, da se je zapazil dotično popoldne kak delavec, ki je posul odmerjeni del, ker je blizu tovarne, kar z žagovino, drugi, ki ima poleg hišo, s pepelom, tretji je natri par kamenčkov, jih nametal v brazgotino pota in pokrtil za ped visoko z zemljo, da je bilo le ravno, kaj je pa treba drugega! Kakšen drugi, ki je prekrival doma streho, pa je navozil na pot strte opeke, da je sedaj tako, kakor bi bili v Afriki.

Ljudje se morajo umikati brozgi in hoditi po poleg ležečih travnikih in njivah, s čimer se seveda dela škoda kmetovalcem.

Ze koncem predlanskega leta je prinesla «Domovina» dopis o tem potu, a storilo se ni nič drugega, kakor navozili so na pot malo zemlje, seveda, ker ni nič kamenja v bližini.

Kje pa je denar za ceste? Saj moramo plačevati davek na ceste vsi, ki vozimo tukaj. Cestni odbor je gotovo zaspal v Gospodu. Bog mu daj večni mir in pokoj, samo ceste in pota naj spravi prej v dobro stanje.

Kurji Matevž

Predpust

(Iz vaškega življenja.)

Zapojmo, bodimo veseli, kaj mar nam je zima in mraz! Predpust spet nori po deželi, pod krinko si skrtil je obraz.

Ponosni na svoje imetje v gostilni sedijo možje in hvalijo hčere očetje ter doto s posestvom možé.

«Sosedove nimajo, ficka», poseže še mamica vmes. «Bogata pa naša bo Micka in krasna je zraven zares!»

«Sosedove rade ležijo,» opravlja tam v kotu nekdo. «Poleti se v sencah držijo, zato so pa bele tako...»

Obira tam branjevka v kotu snove poštenih rodbin; vsa vas ji je skoro na potu in mnogim obeta pogin.

Soseda obira sosedo, veljava jo njena mrzi; kjer more zastavi besedo, da vzame ji nekaj časti.

Pobožni postarni devici sovraštvo utrinja se z lic; minuli so zanjo oklici — kdo kriv ji pač teh je krivic?

Ob mizah se fantje smejiyo, zabava jih godec vesel. Če malo se kdaj zavrtijo, zato jih še vrag ne bo vzel.

Nevesta ob materi joče, s predpasnikom briše oči, skrbi jo življenje bodoče, čeravno si tega želi...

Tako je pred pustom v deželi po ljubkih vascah pri nas. Zakaj bi ne bili veseli, saj v postu pokore je čas!

Soteščan.

Ploh so vlekli

Slovensko ljudstvo ima dosti narodnih običajev, veselih in žalostnih. Med njimi je tudi tako zvani ploh, ki ga v podobi male deščice lahko prejme vsak neozžen kristjan ali neomožena kristjanka, ki z vsemi telesnimi in duševnimi močmi skuša priti v sladki jarem svetega zakona. Če se navzlic vsem osebnim vrlinam dotičnega v žalost in sramoto načrt ponesreži, mora dotičnik plačati, ko mu fantje privlečejo ploh, zahtevano vsoto. Ako pa ne plača, zakopijejo ploh pred hišnim pragom kot znamenje sramote.

Naj ti bo torej, prevzetna mladina, naslednja dogodba v svarilo, da ne prideš radovednim časopisom pod pero in klepetuljam med zobe.

«Oh, ta vojna, koliko skrbi in težav nam prizadene in koliko mladih fantov jemlje konec na bojnem polju!» Tako ali vsaj podobno so vzklikala marsikatera dekleta, zlasti ona, ki so gledali življenje bolj iz zadnje klopi. Takoj pa, ko je minula vojna, so razpela mnoga nadebudna dekleta svoje mreže, da bi vjela ljubezni žejne muhe.

V srečnem času, «ko človek človeka vzame», je je primahal v vas Vrh od vrhovskih deklet omamljeni fant, da si poišče svojo boljšo polovico in spremiljevalko zemeljskega življenja. Kakor so pravili, je bilo vse v redu, ko je zapuščal z veseljem v sreću Vrh.

Ali nobena reč ni tako trdna, da bi je moč ostrih jezikov ne razbila. Tako je bilo tudi s tem nesrečnim parom.

Ne vem, kdo je bil kriv, da je počila srčna vez ljubezni. Le toliko mi je znano, da je nesrečna Agica s solzami v očeh pričakovala pepelnice srede in njenih dogodkov.

Na pustni torek zvečer so sedeli dolinski fantje v krčmi pri «Cirilu». Bili so jako razposajeni in veseli, kar so tudi lahko bili, kajti življali so prijetne darove Pusta, ki jih je kot izvrstne maškare bogato obdaroval. Ko so odpeli pesem v zahvalo vsem pustnim darovalcem, je vstal županov Francelj, navihanec od tal do vrha, pomaknil klobuk nazaj, kakor je bila njegova navada, in rekel: «Fantje, meni je padlo nekaj v glavo.»

«Srečen človek, da se ti ni zvrnilo na glavo,» mu je presekal besedo šaljivi Rebrov Jože.

«Kaj si tako lačen, da moraš besede jesti? Na, tu imaš krof, pa ga snej,» ga je zavrnil Francelj in mu vrgel v sveti jezi masten krof prav v široko se smejoča usta.

«Mir, fantje, topli se ne bomo,» se je razhudil Mežonov Nace in skočil med razjarjena fanta, da ju malo pomiri.

«Povej no, Francelj; kaj veš,» ga je silil radovedni Ribničanov Polde in z odprtimi ustmi pričakoval, kaj bo prišlo izza Franceljevih zob.

«Fantje, vem, da vam je znana zadeva Kračmanove Agice z Vrha,» je nadaljeval Francelj, ko se mu je malo ohladila jezica. «Kaj ko bi mi vlekli ploh reviei in bi je s tem malo potolažili?»

«Ali bomo s tem kaj zaslužili?» je vprašal stisnjeni Cvirnov Nacek.

«Ne verjamem,» je prideli Krtov Jože.

«Kaj ti veš!» ga je zavrnil županov. «To bo takole: tam dobimo za ploh denar, za denar nam bo dal Ciril vina in tako bomo imeli lahko jutri še bolj vesel večer kakor je današnji.»

Tem Franceljnovim izvajanjem ni ugovarjal nihče veš, kajti pil ga je rad ta kakor oni, posebno če jim ga je plačal kdo drugi.

Po kratkem posvetu, kje in kako se napravijo, so se združili v eno samo misel na ploh in vino.

Na pepelnice sredo popoldne se je čul iz hiše dolinskega župana vesel hrup in smeh. Županova hčerka Angelca je po nasvetu strokovnjaka očeta župana napravljala in šemila fante v opravu različne mrde.

Ko je stara stenska ura naznanila s svojim raskavim glasom drugo uro popoldne, se je iz glavnih vrat županove hiše razvrstila smešen sprevod, katerega bi človek rajši videl dvakrat kot enkrat.

Iskre «konjiče» v osebi županovega Francelja in Mežonovega Naceta, katere sta vlekla s polno vprego ploh, je s težavo brzdal voznik Cvirnov Nacek, oborožen z bičevnikom, na katerega mu je privezala Angela rob stare batiranke svoje rajde mame.

Za njim je stopal Rebrov Jože, opravljen v ubogo devico-samico, noseč v naročju čuden zavoj, iz katerega je gledala radovedno glava stare lutke. Med žalostnim in dušljivim jokom je izgovarjal otožne besede pesmi, ki pravi:

Prišla je pepelnica,
ostala sem samica...

Njemu je sledil Ribničanov Polde z loncem, napoljenim z žerjavico, čigar luknje so pričale, da je minulo že precej let, odkar ga je kupila županova mati, da si je v njem kuhala na skrivnem svoj ljubici «kofetek».

Zdaj pa zdaj je menda zaradi lepšega vonja potegnil iz raztrgane torbe kak star «škarj» ali kako «fiko» in jo med nerazumljivimi besedami spustil v svojo dično kadilnico, iz katere se je širil res blagodejno dišeć duh.

Zadnji je stopal Krtov Jože s krampom na rami. Mogoćno je stopal kot zaštitnik celega sprevoda, premišljajoć vse mogoće posledice, ki jih lahko pričakujejo.

Vrhovci niti slutili niso, kako in s kakšnimi častni jih počaste nagajivi Dolinci. Najmanj seveda Kračmanova Agica, ki je zaradi žalosti pozabila na vse, najbolji pa na ploh. Zatorej ni čudno, da je skočila tudi Agica na hišni prag, ko so zagnali vaščani vik in krik ob pogledu na čudni sprevod. Zavedla se ni prej, kaj naj to pomeni, dokler ni obstal sprevod pred domačo hišo. Sedaj šele je opozorila domaće z glasnim jokom, da je prejela «plaćilo za svoje delo».

Nestrpni Dolinci niso utegnili počakati zunaj, da jim prinese Agica zahtevano vsoto, ampak so šli trije v hišo in zahtevali denar, le voznik s «konji» je ostal zunaj. Moral bi pa ostati po starih običajih vsi zunaj. Oče Kračman pa, kot veščak v tej stroki, je uvidel, da se kršijo postave strogega obreda. Klical je brž vaščane, ki so pa že pognali voznika in «konje» z zasluženim plaćilom in potom še iztirali nasilnike iz hiše. Bežali so Dolinci v strašnem neredu.

K vozniku je stopil Kračmanov sosed, potegnil mu bič z rok in ga nemalo udaril po glavi, da je bojeći Cvirnov Nacek takoj začel «cvirnat» proti «bajerju». Tam je Cikova Anćka prala svoje kratke kikle, zaradi katerih jo je mati pravkar ozmerjala, da jo bo vrag vzeli, če jih ne bo podaljšala. Ko je Anćka zagledala našemljenega Nacka, je brž napravila križ in pristavila: «Vrag, pusti me, precej jih bom popravila.»

In dozdevni vrag je res, ko je zagledal prestrašeno Anćko, ubral v drugo stran in izginil v gozdu.

«Konjića», videć, kako je voznik hiter, sta kakor za stavo dirjala kar v nasproćno stran po krtinastem travniku. Ker sta ploh še vedno s seboj vlekla, se je zatikal v krtine in neverjetno hitro skakal zdaj v Franceljina zdaj v Naceta na mesto, kjer jima ni nič škodovalo. Šele ko sta pritekla dober kilometer daleć proč od Vrha, sta pogledala nazaj in se nemalo začudila, da sta tekla, čeprav ju ni nihće preganjal. Francelj se je zaradi tega razjezil in treščil ploh ob kamen, da se je spremenil kar v trske.

V tem času se je odigralo tretje dejanje na Vrh. Ko so Vrhovci nagnali nadlećne goste iz hiše, so se ti nemalo začudili, da ni bilo već ne voznika ne konj. S strahom so spoznali, v kakšnem položaju se nahajajo.

Rebrov Jože je vrgel paket z lutko vred ravno Agici v naroćje. Agica se je na vsiljivca tako razjezila, da je izmotala lutko iz paketa in jo neusmiljeno treščila ob zid, da ni ostalo od nje nić drugega kakor črepinje in žaganje. Potem jo je ubral Jožeć čez drn in strn, da se je sam čudil svoji hitrosti.

Ribničanov Polde pa je potegnil zadnjo zalogo dišav in jo vrgel v kadilnico, katero je za spomin pognal med razburjene vaščane, da so si zaradi

neprijetnega duha kar nosove tiščali. Potem je vzel za vzgled svoje tovariše in jo pobrisal urnih krać.

Le Krtov Jože je počasi stopal po vasi za svojim tovariši. Nosil je namreć kramp, ki mu je dajal poguma in tudi vaščane zadrževal v primerni oddaljenosti.

Sramota, ki so jo doživeli Dolinci, je bila nepopisna. V sveti jezi so strgali svoje cape raz sebe in jih zmetali za neki grm, kjer jih je pobrala stara ženica in delala iz njih copate.

Kakor mi je ta ženica pozneće pravila, niso bile še nobene copate tako tople kakor iz cunji dolinskih «ploharjev».

Franc Bregar.

ZANIMIVOSTI

Ženitev na kmetih v Srbiji

V nekim krajih Srbije, zlasti v Maćvi in Sumadini, vladajo med ljudstvom po vseh še stari običaji, da ženin ukrade nevesto, če jo ne more na lep naćin dobiti. Navadno se take tatvine nevest konćajo z lepim koncem, vćasih pa seveda pride tudi do sodnih razprav. Obićejno se stvar poravnava s poroko. Za ženinovo in nevestino rodbino bi bila velika sramota, če bi ženinov oće ne sprejel svoje nove snahe, ki mu jo je sin privedel ponoći med pokanjem pušk in vzklikanjem fantov. Nevestini roditelji se potom, ko je ženinov oće, hišni gospodar, sprejel novo snahe pod streho ter ji ponudil kruh in sol, moraju pomiriti, ker njihova hćerka je s samim tim ćinom postala v novi hiši domaća. Navadno se nekaj dni pozneće odpravita nevestina roditelja v zetovo hišo, kjer ju seveda najlepše doćakaju, čeprav so morda bili prej v sovraćstvu. Najprej se spor poravnava z zdravicami pri vroći rakiji, potom pa pri vaćkem popu, ki mlada dva zdrući za vedno.

Spomladi leta 1925. sem bil povabljen od prijatelja živahnega Ljubisava Borisavljevića na njegovo svaćbo. Ljubisav je živel na posestvu oćetovom v veliki zadrugi bogatih Borisavljevićev v precej veliki vasi kakih 35 km jućno od Šabca. Vzel sem dopust in z veseljem odpotoval iz Beograda, vedoć, da bom zopet videl nekaj zanimivega.

V Šabcu me je prijatelj Ljubisav počakal na pristaniću ob Savi. Kmalu sva se v najvećem diru peljala na malom kmetskem voziću s parom iskrnih konj po lepi ravnini proti njegovomu domu. Med potom mi je rekel: «Veš prijatelj, sklenil sem, se oženiti. Jutri zvećer gremo ukrast devoćko.» Zasmel sem se, ker po mojem mnenju deklet ni treba ukrast za ženitev, ker se vsaka rada omoći.

Ali tu je bila stvar drugaćna: oće njegove izvoljenke, mlade lepe Desanke, je bil v sosednji vasi najvećji gazda (gospodar), njegova velika zadruga se je šćela med najbolje v okraju in niti v sanjah ni gazda Miroslav mislil na to, da bi dal svojo hćer sinu starega Borisavljevića, ki ga je že od mladosti sovraćil.

Kmalu sva se pripeljala na dom Borisavljevićev, ki je tvoril celo vrsto zgradb in gospodarskih poslopij. Zadruga Borisavljević je šćela črez sto ćlanov.

Gospodar zadruge, oće Ljubisavov, star, že precej osivel, vendar še vedno živahen moćak me je doćakal v drućinski sobi z veliko staklenicom ljute rakije, ena njegovih snah pa s kruhom in soljo.

«V imenu oćeta in sina in svetega duha, dobro nam doćel, pij, brat Slovenec, da nam prineseš sreću v hišo!» mi je rekel moćak. «Amen,» sem zakljućil gospodarjevo molitev in nagnil staklenico.

Drugaće dne smo se pripravljali na tatvino neveste ženin Ljubisav, njegovi trije bratje, jaz in še par njegovih prijateljev, vaćkih fantov. Da bi bili vsi enaki, sem sćekel tudi jaz uniformo, obul nove opanke z lakastimi jermenim preko

volnenih hlač in telovnika, oblekel gornjo belo, lepo vezeno košuljo (srajco), ki mi je segala do kolen, opasal vezeni pisani pas, za katerega sem zataknil samokres, na glavo še širok klobuk, in bil sem pravi «seoski momak». Mlade snabe so mi rekly, da mi obleka dobro pristojta. Nekaj deklet mi je celo reklo, da sem lep, kar mi je seveda dobro delo.

Okrog 10. zvečer smo se odpravili v sosednjo vas na konjih, oboroženi z lovskimi puškami, ki so pa seveda bile napolnjene le s smodnikom. Kake četrt ure pred vasjo smo privezali konje ob plot in šli peš proti vasi. Vas je bila mirna in tiha; le na drugem koncu se je čula pesem vaških fantov:

«Ko ti kupi šalvare
za te noge debele.»

Kraj vasi je bila zadruga gazde Miroslava, očeta Desankinega. Po prstih tiho kakor mačke smo prišli do hišnih oken; pogledal sem skozi motne šipe: v gornjem kraju izbe za velikansko mizo je sedelo nekaj moških pri rakiji, v drugem kotu pa je neka mlada debela žena mesila kruh.

Z Ljubisavom sva šla dalje krog plotu pred hišo, med potom mi je zašepetal: «Desanka ve, da pridemo. Mislim, da nas čaka.» Kmalu sem skozi špranjo v plotu zagledal na dvorišču neko belo postavo, pristonil sem glavo na špranjo in tiho poklical: «Desanka!» Hitro kakor srna je skočila k vratom, kjer jo je že čakal Ljubisav ves srečen. Šepetajoče je rekla: «Oče sumi. Bežimo, on bo streljal.»

«Pri konjih se vidimo, Joško,» je rekel srečni ženin in v hipu odvedel nevesto.

Psi, ki so bili privezani na dvorišču, so začeli strašno lajati. Eden je priletel k meni in kmalu je bilo pol moje srajce njegove. Skočil sem k tovarišem, ki so bili na oglu hiše. «Dovršeno je,» sem rekel, «končana je tudi moja košulja. Odnesel jo je pes.»

Stopili smo tik k hišnim oknom in zaporedoma oddali v zrak deset strelcev — staro, dobro poznano znamenje, da je domača hčer ukradena.

V hiši je zašumelo kakor v panju: «Desanka, Desanka, kje si? Držite jih, dajte puške!»

Mi smo oddali še par strelcev in smo jo ucvrli preko plotov in njih h konjem, za nami pa se je valil cel trop ljudi: mi s konji, drugi peš čez plotove za nami. Sem pa tja se je pokazal med drevjem blisk in začul pok lovskih pušk. Oni nesrečni pes je bil vedno za menoj, na vsak način je hotel dobiti še drugo polovico moje srajce. Vsi zasopihani smo pritekli do konjev. Ljubisav je že bil z Desanko pred seboj na konju. V hipu smo zdirjali vsi preko ravnice proti domu, ne gledajoč na njive, kjer smo teptali komaj posajeno zelje in koruzo.

Na nekem ovinku pred majhno kolibico za čuvaja vinograda se je ustavil moj konj, suval sem ga s špicami opankov v bok in tepel ga s kopitom lovske puške, a mrha se ni hotela niti ganiti. Za seboj sem vedno bliže čul streljanje in topot konj. Kar vroče mi je začelo prihajati ob misli, da me bodo dohiteli in vjeli kakor vrabca. Nič kaj si nisem želel svidenja z razjarjenim starcem, Desankinim očetom, njegovimi sorodniki in vaškimi fanti, ki so jahali za menoj. Čim bliže so prihajali, bolj v kolobarju je plesal moj konj okrog kolibe. Enkrat sem si pomislil: Zbogom lepa Notranjska z Logatcem in Ravnikom vred. Popustil sem konju uzdo in ga tapljal po vratu.

Ko so že polena letela po mojem hrbtu, je naenkrat zdirjal konj kot strela po ravnici čez njive. Kmalu sem bil pri tovariših, ki so že mislili, da sem jaz za vse skupaj moral plačati račun.

Dom Borisavljevičev je bil ves razsvetljen. Cela družina in pol vasi je bilo v hiši in krog nje. Oče Ljubisavov in njegova žena sta dočakala nevesto na pragu, ponudila ji kruh in sol ter jo dvignila čez prag v hišo.

Vaški ciganski orkester, ki je na to že komaj čakal, je veselo zaigral. Oče je povedel z nevesto kolo, mi ostali pa za njim. Nastalo je pravo veselje, ki je trajalo vso noč in drugi dan ter na-

slednjo noč. Naši preganjalci so prišli pred hišo prepozno, ko je nevesta že igrala z očetom kolo. Oddali so par strelcev v zrak in se z dolgimi nosovi vrnili.

Druga dne popoldne sem se prav vesele volje odpeljal v Beograd. Črez teden dni sem prejel od Ljubisava pismo, v katerem mi je sporočil, da sta se z Desanko poročila ter da so sedaj njegovi in njeni roditelji zadovoljni. Le stari gazda Miroslav da se večkrat jezi in godrnja: «Vse bi bilo dobro, samo oni Slovenec mi je ubil psa.»

Moram še povedati, da sem plačal psu s samokresom pri njegovem drugem poizkusu, da se polasti še ostale polovice košulje.

Joško J. Nagode.

× **Koliko ognjenikov je na svetu.** Število ognjenikov na zemlji je moralo biti pred davnim časom izredno visoko, kajti s prilično sigurnostjo se more še danes ugotoviti kakšnih 100.000 višin, ki so imele svoječasno ognjeniški značaj. Če so vsi ti ognjeniki delovali v enakem času, je drugo vprašanje. Dandanes je na vsem svetu samo še kakšnih 300 delujočih ognjenikov. Najmanj ognjenikov je v Evropi. Na evropski celini je sploh samo eden, to je Vezuv v Italiji. Znano je, da je večina ognjenikov na otokih ali pa ob morskimi obali. Tiho morje je skoroda obdano od samih ognjenikov.

× **Čudna dogodbica iz živalskega življenja.** Ko je nedavno prestopila v Nemčiji reka Weser bregove in je povodenj vedno bolj naraščala, so se na nekem vzvišenem prostoru v občini Costadt rešili pred vodo dva divja zajca, sedem kuncev in ena lisica. Voda je postajala vedno višja in vedno bolj se je krčil prostor za malo družbo. Končno je postal prostorček tako majhen, da so se živali komaj mogle premikati. Lisica je bila sredi med kuncem in zajci cele tri dni, ne da bi napadla svojo družbo. Zajci in kunci so bili končno rešeni, a lisica je zbežala v vodo in je utonila, ker se zaradi ostabelosti po tridnevnem stradanju ni mogla obdržati nad vodo.

× **Mesar, ki je plesal skupaj 125 ur.** V Metz u Loreni je 39letni mesar, ki tehta 104 kg, dosegel višek glede vstrajnosti v plesanju. On je minulo leto stavil, da bo prekosil znanega italijanskega plesnega mojstra Tivana. Po dolgih vajah je končno res dosegel, da je preplesal 125 ur brez oddiha. V tem času je med drugimi številnimi plesi pretolkel 550 valčkov, katerih vsak je trajal preko 10 minut.

× **Napredovanje deške frizure.** Po nekih podatkih ima danes ostrizene lase: v Ameriki 95 %, v Angliji 90, v Franciji 60 in v Belgiji 50 % vseh žensk. V drugih državah se deška moda še ni tako razširila.

× **«Klic duhov.»** Koncem minulega leta je postala v Gelsenkirchenu mlada deklica na prav poseben način žrtev spiritističnih poizkusov. Na neki spiritistični seji je poklicani «duh» s pomočjo udarcev mize napovedal deklici, da bo umrla koncem leta 1925. Vsa zbegana in polblazna je pričakovala deklica tedne in tedne smrti. Ko je prišel napovedani dan in je še bila vedno živa, je «klic duha» bil tako močan, da se je polila s petrolejem in se zažgala, tako da je res umrla in to v silnih bolečinah. Za to zadevo se je začela brigati tudi tamošnja policija, ki je aretirala par oseb, katere so nesrečno bitje zbegale. Zaslišala je tudi sestro samomorilke. Sestra je med drugim izpovedala, da je poklicani «duh» tudi njej napovedal smrt, a si ni ničesar storila iz tega. Izpolnila pa se napoved ni.

× **Umor otroka iz praznovanja.** V neki vasi pri Lodzu v Poljski se je dogodil zločin, katerega ozadje je kakor kočček najmračnejšega srednjega veka. Kmetu Levandovskemu se je rodil sin, ki je tehtal okrog sedem kilogramov in bil tako močan, da se je že naslednjega dne po rojstvu skušal ob roki matere dvigniti in sestri. Praznovni oče je to izredno moč novoorojenčka smatral za znamenje, da se je v njegovem mesu in krvi poosebil sam Antikrist, zato je poiskal sekuro in otroka ubil.

ŽENSKI VESTNIK

Navodila glede preskrbe valilnih jajc

Kdor hoče imeti dober kokošji zarod, mora dati valiti dobra jajca. To vedo že naše gospodinje, katerim je kaj na tem, da imajo od kokoši tudi dosti koristi. Če nimaš sama dobrih jajc, jih kupi ali pa zamenjaj. Pri nakupu jajc za valjenje je paziti na naslednje:

Kurjereja prodajalca mora biti vsaj v vseh glavnih pasemskih znakih čista in čimbolj izenačena. Na vsakih 15 kur mora biti vsaj po en petelin dobrih oblik, če mogoče izven krvnega sorodstva s kokoši in ne več ko tri leta star. Jajca morajo biti pravilnih oblik; izredno podolgovatih ali drugače nepravilnih oblik ne vzemi! Lupina mora biti svetle barve, gladka, snažna in popolnoma nepoškodovana. Močno rjava, umazana ali natrita jajca ne vzemi. Teža jajc naj znaša od 55 do 65 g. Zlasti manjša jajca izpod 55 g. a tudi večja nad 65 g. ne pridejo v poštev.

Zahtevati se mora, da se na vseh jajcih, ki se prodajajo za valenje, napiše dan in mesec, ko so se znesla. Jajca naj bodo čimbolj sveža, največ 10 do 14 dni stara. Za tako odbrana valilna jajca je plačati seveda za 50 do 100 % višje cene od tržnih cen.

Valilna jajca iz rejskih postaj, ki delajo z zaklopnimi gnezdi, so kot prvovrstna valilna jajca seveda še dražja. Zahtevati pa je, da bodi povsod poleg dneva zapisana tudi številka kokoši, ki je jajce znesla. Prodajalec pa mora jamčiti za to, da bo prodajal prvovrstna valilna jajca samo od mater, ki so dosegle v prejšnji nesni dobi vsaj 120 jajc.

Jajca od jarkic pridejo le tedaj v poštev, če so znesle do 1. februarja vsaj 15 jajc ali do 1. marca 25 jajc. Vsa druga jajca iz rejskih postaj spadajo med običajna valilna jajca in se ne morejo prodajati s pribitkom, višjim od 50 do 100 % nad tržno ceno.

Glede podrobnih navodil in nasvetov se naj vsakdo obrne na pristojnega srezkega ekonomo, kjer izve tudi naslove prodajalcev dobrih valilnih jajc, valilna jajca, ki so se prenesla, ali celo prevažala, morajo pred nasaditvijo 24 ur počivati.

Za kuhinjo

Krofi so starodavna pustna močnata jed. Ker se marsikje še ne znajo pravilno napraviti, prinašamo naslednji recept: Daj v skledo pol litra mleka, osoli ga, prideni malo masla, žličico sladkorja, eno jajce, en rumenjaki in dva dekagrama drož, vzhajanih v dveh žlicah mleka z žličico sladkorja. Zatem prideni en liter moka ter dobro stepaj s kuhlalnice testo, potresi z moko ter postavi na toplo, da bo testo dobro vzhajalo (kipnilo). Vzhajano testo stresi na desko, potreseno z moko, narahlo ga razvaljaj z valjarjem za prst na debelo in izreži krofe s potrebno pripravo (na primer s kozarcem), pokladaj jih na prt, potresi z moko, pokrij in postavi jih na toplo, da vzhajajo. Medtem razgrej v kozici masti, pokladaj krofe v kozico, pokrij, da se nekoliko dvignejo in na spodnji strani zarumene, nato jih obrni, pa več ne pokriva. Ko še na drugi strani zarumene, jih pokladaj v rešeto na čist papir, da se odtečejo. Potresi jih s sladkorjem v prahu ter jih še tople postavi na mizo.

A, tako.

Zenka: «Brglez je torej rekel, da me je že poznal, ko sem bila majhna deklica?»

Možek: «Ne, tega prav za prav ni rekel...»

Zenka: «Saj si mi baš pripovedoval tako. možek.»

Možek: «Ti si me napačno razumela, ženkica. On mi je rekel, da te je poznal, ko je še bil majhen deček.»

V našem kraju

se posebno ostro občuti vsaka nagla sprememba vremena: nahod, kašelj, hripavost, vratobol, trganje v udih, zobobol in glavobol so sedaj pri nas na dnevnem redu. Prav posebno mučijo tedaj revmatične bolečine. Po naših ugodnih izkušnjah pa se je pokazal kot

vedno zanesljiv ublažitelj bolečin Fellerjev blagodišeči «Elsafludj», katerega so že naši roditelji in dedje uporabljali kot priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum. Uporaba «Elsafludja» vedno prija, bodisi odznotraj ali odzunaj. Je močnejši in krepkejšega dejstva kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 63.— Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne stekle-

nice za 99.— Din., 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250.— Din. že obenem z zabojem in poštnino po povzetju ali proti plačilu vnaprej razpošilja lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donjoj, Elsatrg 360, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsa-fluida se dobe v lekarnah in sorodnih trgovinah ob znižanih cenah po 9 Din.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Cigan in zlatar.

Cigan: «Koliko bi stala tako velika gruča zlata, kakor je konjska glava? Kaj bi mi dali zanjo?»

Zlatar: «Kje jo pa imaš?»

Cigan: «No, sedaj je še nimam...»

Pri zdravniku.

Izidor Šleva je imel hude bolečine v želodcu. Zato je šel k zdravniku, ki mu je predpisal neke prav grenke kapljice.

Ker mu te kapljice niso prav nič dišale, se je podal čez nekaj dni znova k zdravniku in mu dejal: «Oprostite, imam rajši želodčne bolečine, kakor da bi moral uživati te kapljice...»

Eva.

Služkinja: «Gospod je vprašal, ali bo milostljiva kmalu gotova z oblačenjem.»

Milostljiva: «Kaj nisem že pred eno uro rekla, da bom v petih minutah gotova...»

Dobra vsgojiteljica.

Korfula: «Vaš Ahaceljček pa ima za svojo starost vse preveč zamišljen in nekako žalosten obraz.»

Kunigunda: «Imate prav, gospa Korfula. To me tako jezi, da ga vsak dan pretepem. Pa mielite, da kaj pomaga?»

Dober možek.

Glas na telefonu v zdravniški sobi: «Gospod doktor, moji ženi se je pripetilo nekaj strašnega. Njena usta so, kakor bi jih kdo zlepil. Niti glasu ne spravi skozi.»

Zdravnik: «Najbrže ima krče v čeljustih.»

Glas: «Mislite, gospod doktor? Pa se oglasite pri njej prihodnji teden, če boste utegnili...»

Dober nasvet.

Gost (natakarju): «Slišite, jaz bi rad jedel nekaj prav dobrega. Tu laate napitnino in sedaj mi svetujte, kaj naj naročim!»

Natakar (gostu na uho): «Idite v drugo gostilno.»

Zimska dogodbica.

Gospod Pankracij je stopal previdno po strmi cesti, ki je bila vsa zledenela. Kljub previdnosti mu je spodrsnilo in padel je na tla tako, da je prišel v sedeč položaj. V tem položaju ga je kar samega gnalo navzdol.

Ko je tako drčal po ledeni strmini so se njegove noge zapletle v nožice device Kunigunde, ki je v nesrečnem trenutku hotela prekoračiti cesto. In nesreča je hotela, da se je Kunigunda usedla nanj, in oba sta z združenimi močmi drvela v dolino.

Končno se je v ravnini «vlak» ustavil in ker se je Kunigunda še nekako obirala, kakor da ne more ustati, je menil gospod Pankracij: «Sedaj pa le izstopite, moj vlak ne pelje dalje...»

Hudič in lovec.

Lovec je srečal hudiča, ki je pokazal na puško in vprašal: «Kaj pa je to?»

«Pipa,» je odgovoril lovec.

«Ali bi mi dal malo kaditi iz nje?»

«Zakaj pa ne,» je menil lovec, nastavil puško hudiču v usta ter sprožil.

«Hu-u,» je zatulil hudič, «take pipe, ki bi tako hitro vlekla, pa še v peklu nimamo.»

V konjski gostilni.

Ožbovt: «Čujte, natakar, tale juha pa ima duh po bencinu.»

Natakar: «Ni mogoče! Juha je od pravega konjskega mesa.»

Ožbovt: «Ali veste to za gotovo? Ali ni morda od avtomobilskega gumija?»

Skromnost.

Nameščenec: «Gospod ravnatelj, prosim prav prijazno, da bi mi dali jutri ves dan prosto.»

Ravnatelj: «Kaj, cel dan dopusta hočete ob času, ko je toliko dela.»

Nameščenec: «Prosim lepo, gospod ravnatelj, jutri imam poroko in bi bil prav rad zraven...»

Ponižna domišljija.

Domišljivi slikar Mazač je slikal sredi polja. Mimo je prišel neki možak in ga opazoval. Mazač se je obrnil in rekel: «Veste, gospod, jaz naslikam vse, kar vidim.»

Možak: «To je prav lepo, a še boljše bi bilo, če bi tudi videli, kaj naslikate.»

Evina hči.

Urška: «Dragi Jurče, sedaj, ko imaš štiri tisoč dinarjev mesečne plače, se pa lahko poročiva. Moja mama mi je rekla, da več moje obleke ne bodo stale.»

Jurče: «Ljuba Urška, toda midva morava tudi jesti.»

Urška: «Ti si prav takšen kakor drugi možje: Vedno misliš najprej na želodec...»

Zloba.

Kunigunda: «Jaz se hočem ločiti od svojega moža.»

Korfula: «To mu pa moraš povedati prav previdno, kajti veselje ga lahko ugonobi...»

Drzno.

Visokošolec: «Ah, stric, ali bi mi posodili tisoč dinarjev?»

Stric: «Tisoč dinarjev? Kaj pa misliš! Sploh pa imam pri sebi samo pet sto dinarjev.»

Visokošolec: «No, mi pa dajte onih pet sto dinarjev, a pet sto mi jih ostanete še — dolžni.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Babna gora. Vse pride na vrsto. Kedaj, ne moremo reči, ker imamo ogromno materijala. Zeleno dopisnico shranite! Ako nimate sedaj novih naročnikov, jih lahko dobite mogoče pozneje.

Šmarje pri Jelšah. V dotičnem dopisu Iz popotniške torbe ni nikakega imena. Kako se morete čutiti prizadetega? Potem pač niste Vi mišljeni.

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsa fludj, da, samo «Elsafludj»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsafludjom krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsafludj». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju

Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Krojači, pozor!

Prodaj zelo dober Pfafov šivalni stroj. — Janko Bogataj, Železniki nad Skofjo Loko. 17

Ravno došla velika zaloga manufakturnega blaga najnovjše mode, po izredno nizki ceni, posebno priporočljivo za ženske in nveste, katerim se da znaten popust. 10 Se priporoča Anton Savnik, Skofja Loka.

Prodaja se posestvo

ki meri dva orala, zelo rodovitne zemlje, je na najlepši solnčni legi in oddaljeno 10 minut od železniške postaje in trga Smarja pri Jelšah. Hiša, na novo zidana šela tik pred vojno, ima dve sobi, kuhinjo in oriteklino, poleg hiše pa je tudi potrebno gospodarsko poslopje. Vse je krito z opeko. Pri hiši sta sadonosnik in vrt, pripravna za upokojenca ali kakega rokodelca. Vse je na krasnem razgledu. Ceno posestva in vse drugo pove iz prijaznosti Oton Arzenšek pri Sv. Roku (Šmarje pri Jelšah). Na pismena vprašanja priložite znamke.

J. STJEPUŠIN
SISAK
priporoča
boljše tamburice, strunc, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odlikovano na pariški izlozbi

Centki franko

Roman
La Dame de Monsoreau
(Zvestoba do groba)
ki so ga «Jutrovi» čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem
je izšel.
Naroča se ga v upravi „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4.
Broširan stane 45 Din
Vešan v polplatno 55 Din
Vešan v platno 65 Din
Kaj piše kritik o knjigi!
Roman je polna divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen svet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čitvu orose nežne oči, in tudi debelokožnejši bralec ne more knjige odložiti neprebrano. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, trkrat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano kajigo cena prav nizka.
Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!